

Preașfințitul Nicolae Ivan, Primul Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului, între 1921-1936. Tablou aflat la Centrul Eparhial din Cluj.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Episcopul Nicolae Ivan, reîntemeietorul Eparhiei Clujului, născut în satul tradițional transilvan și devenit părintele Metropolei Transilvaniei

Anul acesta a fost declarat de către Sfântul Sinod ca an omagial al satului românesc, al preoților și primarilor gospodari. Pe deasupra, este anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu, Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești.

Noi, clujenii, în context cu direcția trasată de Sfântul Sinod, nu putem uita că în anul 1919 venea la Cluj omul providențial pentru zonă, Episcopul Nicolae Ivan. El s-a născut la țară, în satul Aciliu, județul Sibiu, din părinți cu frică de Dumnezeu. Într-o prima fază, satul românesc a fost cel care l-a format, părinții lui, oameni evlavioși, și tradițiile puternice din Ardeal.

Fiind un om al faptei, când a devenit episcop: „n-au fost date uitării nici satele, de care ierarhul a purtat grijă de aproape, din dorința să aibă locașuri de închinare, iar fiii lor să-și valorifice potențialul sufletec, urmând școli superioare sau îmbrățișând meserii”¹.

La Cluj, după Marea Unire, așa cum dorise Marele Mitropolit Andrei Șaguna, vlădicia de obârșie ștefaniană se reînființează. Întâi s-a înființat un consistoriu, în anul 1919, avându-l ca președinte pe asesorul arhidiecezan din Sibiu, Nicolae Ivan. În anul 1921 el va deveni Episcopul Întemeietor al acestei importante eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului.

Va păstori satele împrăștiate în Transilvania de Nord-Vest, dar și metropola Transilvaniei de la Cluj. Nu vom face o analiză exhaustivă a mediului pe care l-a păstorit, ci ne vom opri mai mult la mediul sătesc, cel ce este în atenția Sfântului Sinod în acest an.

În multe din localitățile rurale va sprijini construirea de biserici și, pe vremea lui, iau naștere câteva din mănăstirile eparhiei. Sentimentele ce se nasc în sufletul intelectualului plecat de la sat sunt cuprinse în versurile cântecului: „Când m-apropii de-al meu sat, / Cunosce căinii pe lătrat, / Oamenii pe cuvântat, / Pe mama după oftat”.

Lucian Blaga, o vreme consilier bisericesc la Biserica din Deal, devenit intelectual de marcă al Clujului, nu uită spiritualitatea sătească a Lancrămului. Contemporan cu Episcopul Nicolae Ivan, în discursul de intrare în Academia Română, elogiază Satul Românesc: „Satul trăiește în mine într-un fel mai palpitant, ca experiență vie, sunt fiu de preot, toată copilăria, o fantastic de lungă copilărie, adolescența, întâia tinerețe până la vârsta de douăzeci și atâția ani, le-am petrecut, cu întreruperi, impuse de nomadismul sezonier al școlarului, la sat, sau în nemijlocită apropiere, în orice caz, în necurmat contact cu satul natal”².

Pentru el „veșnicia s-a născut la sat” și cu bagajul sufletesc pe care și l-a câștigat în Lancrăm va umbla toată viața. Tot în discursul de intrare în Academie își atenționează auditoriul: „Voi vorbi despre satul românesc din amintire trăită și făcând oarecum parte din fenomen. Voi încerca în puține cuvinte să actualizez mai ales ceea ce copilul știe despre sat și despre orizontul acestuia. Copilăria petrecută la sat mi se pare singura mare copilărie”³.

Lucrul acesta l-a experimentat și Nicolae Ivan, și, de ce nu, toți cei ce ne-am născut la țară. Nu toți însă suntem în stare să dăm glas sentimentelor pe care le-am trăit. Ioan Alexandru, un puternic îndrăgostit de sat, subliniază faptul că „țărani noștri, oricât de săraci ar fi fost, viețuiau frumos, oricât de modest era un pridvor, este cioplit cu har și-i loc mereu până la unealta cea mai umilă de încrustarea unui semn al frumuseții”⁴.

Concluzia pe care o trage este că, deși am ajuns orașeni, „suntem un popor de țărani. Nimeni nu s-a identificat cu acest pământ de-a lungul veacurilor mai adânc decât țărani daco-roman. De altfel, marile civilizații s-au zămislit acolo unde o comunitate s-a statornicit locului și a început să viețuiască în spiritul legilor morale...”⁵.

În ambianța de la sat s-au plămădit cele mai trainice și morale obiceiuri, în legătură directă cu viața liturgică. Lucrul acesta îl exprimă țărani prin versuri pline de teologie: „Foaie verde, grâu mărunț / Câte flori sunt pe pământ, / Toate merg la jurământ. / Numai spicul grâului / Și cu vița vinului / Și cu lemnul Domnului / Zboară-n naltul cerului / Stau în poarta raiului / Și judecă florile / Unde li-s miroasele”.

Toate aceste lucruri or fi valabile și pe alte plaiuri, dar, în ce privește satul românesc, ele sunt imprimate în felul de a gândi, în felul de a vorbi, în felul de a acționa. Lucian Blaga, tot în acel discurs de primire în Academie, concluzionează: „Matca stilistică românească este o realitate. O realitate sufletească de necontestat. Putem privi ca nici unul din popoarele înconjurătoare, în afară poate de cel rusesc, cu mândrie de

¹ Pr. Prof. Nicolae Vasii și Pr. Prof. Ioan Bunea, *Episcopul Nicolae Ivan*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015, p. 22.

² *Elogiul satului românesc*, <http://jurnalspiritual.eu/lucian-bлага-elogiul-satului-romanesc/>, 3 ianuarie 2018.

³ *Ibidem*.

⁴ Ioan Alexandru, *Iubire de Patrie*, Editura Eminescu, București, 1985, p. 97.

⁵ *Ibidem*, p. 96.

DIN SUMAR:

- Părintele Alexandru Ciui, la ceas aniversar – ELENA PÂRVU... (p. 2)
- Valorile – ALEXANDRU NEMOIANU.....(p. 3)
- Ioan-Aurel Pop - schiță de portret – MIRCEA-GELU BUTA.....(p. 3)
- Apa sfințită - semn al naturii restaurate și mijloc de transmitere a harului – PROTOS. SIMEON PINTEA....(p. 4)
- Bucuria liniștirii – PAUL SILADI.....(p. 5)
- Mitropolitul Bartolomeu - predicator al tinerilor – ARHIM. BENEDICT VESA.....(p. 5)
- Pagini de jurnal, despre Părintele Anania – NICOLETA PĂLMARU.....(p. 6)

bindecuvântați stăpâni asupra acestui incomparabil și inalienabil patri-moniului. Matca stilistică populară, și cele înfăptuite sub auspiciile ei, indică posibilitățile felurite ale viitoarei noastre culturi majore”⁶.

Poezii satului nostru transilvan sunt Coșbuc și Goga. Ioan Alexandru consemnează că „ei sunt poezii satului nostru transilvan. Cântările lor au izvorât din sat și au rămas în casele țărănilor. Astăzi toți țărăni transilvani le cântă, iar unii, fără să știe de unde vin; au devenit folclor, s-au întors în albia din care au ieșit”⁷.

Poeziile lor îmbrățișează toată paleta preocupărilor țărănilor, inclusiv cele religioase. Atmosfera mirifică din ziua de Paști este surprinsă de Coșbuc: „Și cât e de frumos în sat! / Creștinii vin tăcuți din vale / Și doi de se-nțălnesc în cale / Își zic: Hristos a înviat! / Și râde-atâta sărbătoare! / Din chipul lor cel ars de soare”⁸.

Spiritualitatea satului transilvan inundă inima poetului. Din nefericire, ca foarte multora din contemporanii noștri, „acestui moment de beatitudine rustică, i se opune în inima poetului, o undă de tristețe generată de constatarea că el este un deznăscut, purtat «pe-adâncuri de mări, în lupta cu valurile și vânturile»; biruinței vieții din simbolica asociere cu ceata fericită a copiilor i se opune ideea trecerii ireversibile a anilor”⁹.

Octavian Goga subliniază și el frumusețea plaiurilor și profunzimea sentimentelor pe care le aveau în suflet ardelenii noștri înainte de Marea Unire: „La noi sânt codrii verzi de brad / Și câmpuri de mătăși; / La noi atâția fluturi sânt / Și-atâta jale-n casă. / Privighetori din alte țări / Vin doina să ne-asculte; / La noi sânt cântece și flori / Și lacrimi multe, multe...”¹⁰

Credem că atât Coșbuc, cât și Goga au reușit să scoată în evidență frumusețea satului transilvănean și spiritualitatea de care sunt pătrunse toate manifestările culturale de aici. Și lucrul acesta-l afirmă și oamenii care au avut preocupări mistice serioase. Îl voi cita pe Nichifor Crainic, care s-a ocupat și de unul, și de altul. Zice el că „asprele condiții milenare ale vieții de peste munte, vecinătatea unor popoare străine, constrângerile și prigoanele de tot felul, de pretutindeni și de totdeauna au apăsător asupra sufletului ardelenesc, dar, în loc să-l strivească, l-au îndârjit, l-au înviat și l-au contopit într-un bloc de solidaritate masivă, capabilă să înfrunte toate uraganele lumii”¹¹.

Această stare de spirit a exprimat-o cum nu se poate mai bine George Coșbuc, care „e cel mai complex din această pleiadă, care încarnează în formele artei spiritul Ardealului. Toți au comună cu el receptivitatea afectivă a realității din afară, acea inimă larg deschisă către neam, care face din eul artistic o pâlnie de primire și un caracter de răbufnire a suflului colectiv”¹².

În ce-l privește pe Octavian Goga, acesta afirmă că „sentimentul specific ardelenesc, născut în condițiile istoriei cunoscute, nu e un sentiment de robie cu soarta pecetluită, ci de stăpâni oprimați în propria lor casă. Robii destinați robiei își îndură soarta fără murmur. Stăpânii oprimați, dimpotrivă, își plâng durerea și se răzvrătesc”¹³.

Iar dacă pe Lucian Blaga l-am văzut elogiind satul românesc în discursul de intrare în Academie, lucrul acesta îl face și versuit în poezia 9 mai 1895: „Sat al meu, ce porți în nume / sunetele lacrimii, / la chemări adânci de nume / în ce noapte te-am ales / ca prag de lume / și potecă patimei. / Spre tine cine m-a ndrumat / din străfund de veac, / în tine cine m-a chemat / fie binecuvântat / sat de lacrimi fără leac”¹⁴.

Am mai putea evoca mulți autori care omagiază satul românesc, cu valorile și frumusețile lui. Țăranul român, primarul gospodar, munca pe care ei o prestează au rămas în atenția oamenilor deosebiți. Părintele Dumitru Stăniloae zice că „munca și rugăciunea nu numai că se apropie și se întregesc într-o sforțare organică spre înobilare și mântuire, ci se și ajută una pe alta. Rostul înalt al muncii, ca factor în economia mântuirii, ca destin ființial și divin al omului, se luminează numai când cade asupra ei lumină de sus, prin credință și rugăciune”¹⁵.

Vasile Militaru închină un imn superb muncii țărănilor: „Muncă, - rugăciune sfântă, / Sub al cărei tainic har / Cine se avântă / Cântă / Și se-nalță ca mireasma de tămâie într-un altar / Muncă binefăcătoare, neamul meu îți știe harul, / Că, de veacuri, frânt pe glie, / Sub alean de ciocărlie, / Cu sudoarea mir pe frunte, și se-nchină tot plugarul”¹⁶.

Cu durere trebuie să spunem că noi asistăm astăzi, la începutul mileniului III, la prăbușirea satului românesc. Motivele or fi mai multe. Noi amintim trei: natalitatea slabă, stabilirea multor familii tinere la oraș și mai ales emigrarea multor tineri în țările din Vest, numărul lor fiind peste 4 milioane. La început, ei erau determinați la aceasta de cauze obiective, neoferindu-li-se în România un loc de muncă. Cred, însă, că s-a și creat un curent de opinie. Noi ne rugăm lui Dumnezeu să se întoarcă, dar, cu siguranță, mulți nu se vor mai întoarce.

Am început acest articol punându-l sub oblăduirea Episcopului reîntemeietor, Nicolae Ivan. El a avut grijă și de satul românesc, dar a dat și o direcție spirituală metropolei Transilvaniei, orașul Cluj. A fost un om ieșit din comun, s-a implicat edilitar și instituțional în citorirea Clujului românesc. S-a îngrijit nu numai de viața spirituală a urbei, ci și de cea universitară și economică.

Dar cea mai mare realizare a lui a fost marea Catedrală din Cluj, așa cum pentru Părintele Patriarh Daniel ctitoria pentru veșnicie rămâne Catedrala Națională. La sfințirea Catedralei din Cluj, Părintele Dumitru Stăniloae scria: „Zilele de 5 și 6 noiembrie 1933 vor trebui însemnate cu roșul marilor sărbători în calendarul românismului și al Ortodoxiei ardelenice. Biruința românească în capitala Ardealului în aceste zile s-a pecetluit. Atunci s-a coborât în cortul mântuirii, alcătuit și fixat de poporul românesc pe pământul vechilor sale dureri, Dumnezeu părinților noștri, pentru a ne fi în veci ocrotitor de dușmanii de odinioară și ajutor în silințele noastre de-a ne împlini menirea pe aceste plaiuri”¹⁷.

Nicolae Ivan s-a mutat la Domnul pe 3 februarie 1936. În mormântarea s-a făcut joi, 6 februarie 1936, fiind omagiat și plâns de toată suflarea eparhiei. Părintele Ioan Lupaș, în cuvântul său funebru, l-a citat pe Sfântul Pavel, care zice: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit” (2 Timotei 4, 7). Prin hărnicia sa și spiritul său misionar a lăsat o moștenire bogată posterității. „Prin spiritul său creator, Nicolae Ivan a devenit un om instituțional, îndreptățit să treacă pragul veșniciei, cu gândul înseninat de conștiința marilor înfăptuiri și a neprețuitelor servicii, închinată ca tot atâtea jertfe fără prihană pe altarul credinței străbune, pe al iubirii de neam și de țară”¹⁸.

Moștenirii lăstate de el îi dăm cuvenita prețuire făcând o misiune serioasă și harnică, așa cum a fost misiunea lui.

¹⁷ Dumitru Stăniloae, *Cultură și Duhovnicie*, 1, Basilica, București, 2012, p. 360.

¹⁸ Ioan Lupaș, „Cuvânt la înmormântarea episcopului Nicolae Ivan, în numele Academiei Române”, în *Renașterea* nr. 7-8/1936, pp. 8-9.

Părintele Alexandru Ciui, la ceas aniversar

Prof. Elena Pârvu

Se împlinesc, la 1 februarie 2019, șase ani de când părintele Alexandru Ciui a devenit preot slujitor la Biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din cartierul Dâmbul Rotund, Cluj-Napoca. Calitățile intelectuale, dublate de hărnicia și teinicia cu care își desfășoară activitatea preoțească l-au impus ca un slujitor de nădejde al Bisericii, respectat și apreciat de credincioși. Așa se explică și de ce a urcat atât de repede treptele ierarhice, de la diacon, la preot paroh, iconom-stavrofor, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj II.

Deși trăim într-o lume plină de contradicții, care nu mai prea lasă loc colaborării firești și încrederii în oameni, părintele Ciui dovedește în fiecare moment o altă abordare. La pensionarea preotului Augustin Bora, locul devenit vacant a fost ocupat de părintele Vasile Mihai Pop. Iată ce declara părintele Alexandru Ciui cu acea ocazie: „L-am primit cu mare bucurie pe părintele Mihai în comunitatea noastră. Instalarea sa chiar în ziua de Rusalii a dublat bucuria sărbătorii pentru mulțimea de credincioși parohieni care au participat la Sfânta Liturghie și la slujba de sfințire a apei. Știm că părintele Mihai are multe calități pe care le-a dovedit și până acum prin slujirea rodnică din Parohia Corpadea, de aceea a fost foarte iubit de credincioșii săi, mulți dintre aceștia însoțindu-l și la prima slujbă oficiată în noua parohie. În mod cert, el va fi la fel de iubit și apreciat și de credincioșii din parohia noastră”. Ne-am permis să reproducem citatul din *Revista Parohială*, an I, nr. 1, decembrie 2017, p. 16,

tocmai pentru a evidenția atitudinea de condescendență față de noul coleg, sinceritatea și umanismul manifestat fără emfază. Adică toate acele însușiri care au devenit flori rare în noul context al vieții, eticheta comportamentului fiind mereu uitată chiar și atunci când toată lumea o așteaptă. Iată de ce părintele Alexandru Ciui se situează dea-

supra efemerului, tinzând spre mântuire.

Calendarul foarte bogat al activităților din parohie ne obligă la o sinteză a roadelor activității părintelui, pentru a putea menționa cât mai multe din evenimentele organizate. Au fost prezenți la o serie de activități, mai ales cu ocazia sărbătorilor, Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, vicarul eparhial al Arhiepiscopiei Clujului, preotul Iustin Tira. Mai amintim și serile care îmbină rugăciunea cu comemorarea unor evenimente, prezența corului Seminarului Teologic Ortodox, activitățile în atelierile de creație și serile muzicale cu copiii din parohie. Nu trebuie uitate nici activitățile organizate cu tinerii parohiei - pelerinajele, sărbătorirea hramului, colindatul, acțiunile filantropice. Toate au devenit de acum acțiuni firești, apreciate și așteptate și de enoriași.

Anul 2018, al Marelui Centenar, s-a bucurat de o atenție deosebită, părintele Alexandru Ciui invitând pe cercetătorul științific Mircea Gheorghe Abrudan, de la Institutul de istorie „G. Barițiu” din Cluj, să prezinte contribuția unor personalități din Transilvania la Marea Unire și aportul deosebit al preoților la acest eveniment. Expunerea, urmată de un concert de colinde și cântece patriotice al Corului Teologic Ortodox, sub conducerea preotului profesor Petru Stanciu, a emoționat audiența, prin crearea unei atmosfere cu puternice reverberații în sufletele celor prezenți la activitate.

Dar părintele Alexandru Ciui este, așa cum l-am prezentat și până aici, omul de acțiune, reușind să realizeze tot ce și-a propus și chiar mai mult. Să nu uităm că în anul 2018 a achiziționat clopote noi, a amenajat curtea parohială, s-a executat reparații capitale la acoperișul bisericii, a fost lansat site-ul parohiei, a dezvoltat un proiect social, destinat persoanelor aflate în dificultate.

Fiind beneficiarii calendarului cu activități bogate și diversificate, onorate prin strădania Părintelui Alexandru Ciui, îi mulțumim și-i dorim sănătate, putere de muncă, să rămână deschis dialogului, și-l asigurăm de respectul și aprecierea noastră. Harul cu care l-a înzestrat Dumnezeu să se reverse asupra credincioșilor, ca și până acum!

La mulți ani, Părinte Alexandru Ciui!

Anunțuri și Comunicate

Parohii vacante – Ianuarie 2019

1. Posturi clericale categoria examen:

Preot paroh la Parohia *Sfinții Apostoli Petru și Pavel*, cartier Mănăștur, Cluj-Napoca, Protopopiatul Cluj II, categoria I.

2. Posturi clericale categoria numire:

Preot paroh la Parohia *Șomcutu Mic*, Protopopiatul Dej, 520 suflete, categoria a II-a.

- Pentru posturile de la categoria **examen** se pot înscrie preoții cu vechime de cinci ani.

- Examenul se va desfășura după programa pentru parohiile de oraș.

- Pentru **interviu** se pot înscrie preoții cu vechime de cinci ani, precum și tinerii licențiați în teologie care au susținut examenul de capacitate. Interviuul va consta în susținerea a trei probe orale: predică, cateheză și liturgică.

- Dosarele candidaților se vor depune la biroul consilierului administrativ bisericesc până la data de **31 ianuarie 2019**.

- **Examenul și interviul** vor avea loc **luni, 4 februarie 2019, ora 8⁰⁰**.

(Parohiile vacante pot fi consultate în permanență la rubrica anunțuri și informații utile de pe site-ul Mitropoliei Clujului: <https://www.mitropolia-clujului.ro/>)

⁶ Elogiul satului românesc.

⁷ Ioan Alexandru, *op. cit.*, p. 107.

⁸ George Coșbuc, *Poezii*, vol. 1, Editura Cartea Românească, București, 1982, p. 180.

⁹ George Coșbuc, *Poezii*, vol. 1, Editura Albatros, 1966, p. 20.

¹⁰ Octavian Goga, *Poezii*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001, p. 10.

¹¹ Nichifor Crainic, *Puncte cardinal în haos*, Editura Timpul, Iași, 1996, p. 168.

¹² Cf. Nichifor Crainic în *Puncte cardinal în haos*, p. 169.

¹³ Cf. Nichifor Crainic în *Puncte cardinal în haos*, p. 189.

¹⁴ Lucian Blaga, *Poezii*, Editura pentru literatură, București, 1966, p. 192.

¹⁵ Dumitru Stăniloae, *Cultură și Duhovnicie*, 2, Basilica, 2012, p. 360.

¹⁶ <http://www.citatepedia.ro/index.php?id=51280>, 2 ianuarie 2019.

Tableta lunii

Valorile

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Lerioda istorică pe care o străbatem este dominată de confruntarea tot mai violentă dintre „globalism” și „locuri” sau, altfel zis, între țări, neamuri și tradiție locală, pe de-o parte, și mocir-la și mediocritatea oligarhică, pe de altă parte. Ar fi necesar să reafirmăm ce înțelegem prin termenii și conceptele folosite. Să lămurim ce „limbă” vorbim.

„Globalismul” este, încă, o realitate fluidă; după unii, în dezvoltare, și după semnatarul acestor rânduri, în oarecare disoluție. Oricum „globalismul” s-ar dori un soi de nou „turn Babel”. O alcătuire care ar cuprinde tot și toate, de-a valma, oameni, locuri, stări, așezate sub o singură stăpânire, o singură voie și slujind un singur scop. Ca justificare, „globalismul” declara că ar urmări instaurarea „binelui universal”.

Lesne poate fi văzut, la o analiză mai atentă, că această „acoperire de intenție” este strict larmă, zgomote, fonema fără rost.

„Binele universal” abstract este cea mai penibilă credință posibilă. Care „bine”, unde, când, cum? De fapt, „binele universal” poate ascunde o iluzie, fără urmă de acoperire. Este bine să ne aducem aminte că iluzia este singurul lucru pe care îl poate oferi negativitatea pură (altfel zis, necuratul). Mai departe, scopul propus: o singură stăpânire, o singură voință, o singură gloată. Dar, după crâncena experiență a veacului douăzeci, știm bine ce înseamnă teroare de plumb de tipul Ceka, Gestapo, Guantanamo.

Între timp sunt folosite minciuna, jumătatea de adevăr și vorbăria. Încet, tenace, diabolic, corpurile organice (familia, neamul, țara, credința) sunt minate, calomniate și insultate, atunci când nu sunt atacate direct: cu bombe, intervenții „umanitare” sau aruncări în lagăre. În schimb sunt promovate: relativismul moral, impostura, perversiunile (prezentate nu doar ca stări „normale”, ci direct ca virtuți). Un simptom extrem de semnificativ poate fi observat în modul în care însăși limba în care vorbim este desfigurată și împănată cu „barbarisme” inutile, barbarisme de dragul barbarismelor. De regulă, „barbarismele”, cuvinte luate dintr-o alta limba, intra în limba locului atunci când nu există echivalente. Dar în momentul de față sunt introduse sinistre, stridente, „barbarisme” fără rost. Spre exemplu se spune „OK”, în loc de „bine”, „a implementa” în loc de „a introduce” sau „a pune în practică” ș.a.m.d. Aceste „barbarisme” inutile, folosirea lor demonstrează că oamenii nu citesc, și dacă citesc, nu pricep. Iar în paralel, „forțele de ocupație” (sau, cum superbu îi numea Artur Silvestri, „creolii”) nu ostensesc în a promova „valorile” lor.

Acestea sunt pompoasele „valori ale noastre”, de care vorbesc stăpânii noului imperiu. (Trebuie să fie bine înțeles că, atunci când pomenește de „valorile noastre”, semnatarul acestor rânduri se referă cu durere, dispreț și dezgust și are în vedere modul abominabil cu care crime și intervenții militare brutale sunt justificate de către reprezentanții actualului „imperiu”: globalismul.) Iar sub acoperirea „valorilor noastre” înfloresc violența stradală, disoluția familiilor, perversiunile degradante, diferența obscenă dintre bogați și săraci. Iar cei care vor accepta „globalismul” și vor adopta „valorile noastre” riscă să devină lacomi, răi, invidioși, fără milă, închinători doar la ban și la grosolanie sau victime ale modului de viață fără rost: droguri, erotism sordid, disperare...

Cred că un loc special în iad vor avea acei pseudo-intelectuali care, unii din necinste, alții din crasă stulticie, alcătuiesc slugile de serviciu ale „globalismului”. Acești indivizi alcătuiesc „elita de mahala” care este gata, pentru „treizeci de arginți”, să se pună în slujba oricărei stăpâniri și oricărei ideologii. Indivizi care nu au rușine de oameni și nu au frică de Dumnezeu. Iar lor le stau complici indivizi nedeterminați și ne semnificativi intelectual, tinerei și tinerele fără căpătai și fără rușine, tomnatici, întârziți și așezați într-o solemnă idioțenie și părere de sine, jalnica ceată a „imbecililor utili” și, desigur, scandalagii de profesie, care azi sunt „protestatari”, iar mâine vor fi gardieni de pușcărie și torționari. Această drojdie umană caută să creeze o nouă memorie colectivă. O memorie care să se închine la consumerism, materialism vulgar, erotism degradant și inversiune. Acest gunoi caută să elimine din memorie pe Ileana Cosânzeana și Făt Frumos, pe Eminescu și pe Caragiale, și nu vor reuși!

Dar, în contrast cu aceste jalnice „valori ale noastre” stau valorile tradiționale autentice, ale credinței, familiei, neamului, Țării și „Țărilor” care o alcătuiesc (din Maramureș și până în Almăj).

În umbra acestor valori autentice, cumiți, trănice, calde au răsărit și au crescut generații, s-au zidit case, așezări și turnuri de pază, au trăit neamuri. Aceste valori sunt singurele care pot garanta libertatea personală și colectivă, singurele care pot da gust vieții. În căldura acestor valori tradiționale s-au dezvoltat caracteristicile românești: ospitalitatea, toleranța, capacitatea de a ierta și uita răul făcut și splendidul echilibru românesc.

Iar aceste valori autentice, aceleași din Maramureș și până în Almăj, stau sub pavăza tare a memoriei colective, a voinței colective, a „râului și ramului”, a modelului existențial românesc, a înțelegerii românești a diferenței dintre bine și rău. O pavăză care nu este a provizoratului sau oportunistului și care crede nezdruncinat că nu se află „la voia orișicui și orișicând”. Iar acestora li se alătură fundamentală obligație morală a fiecărui om de a nu uita niciodată ceea ce datorează strămoșilor.

Aceste valori tradiționale trebuie apărute cu orice preț. Să nu credem că dacă cei care le apară sunt puțini are vreo importanță. Adevărul nu este părerea majorității. Adevărul este o Persoană, o Persoană care este simultan „Adevărul, Calea și Viață”. Chiar dacă un pumn de oameni ar mai rămâne să apere valorile tradiționale și tot ar fi suficient. În această privință Cartea Sfântă ne dă exemplu tare.

În Sodoma (ale cărei obiceiuri erau atâtea de asemănătoare cu cele practicate și recomandate de mentalitatea aparent dominantă a noului imperiu), Dumnezeu se arată gata să o mântuie dacă în hotarele ei ar fi zece „drepti”. Iată importanța fiecărei persoane! Iar la începutul erei creștine, doisprezece pescari analfabeți au reușit să înfrângă Imperiul Roman!

Între jalnicele „valori ale noastre” și valorile tradiționale nu există cale de reconciliere. Fiecare și toți vom trebui să alegem: ori una, ori alta.

Iar această alegere va însemna alegerea între viață și moarte, în lumea asta și în cea care va să fie.

Ioan-Aurel Pop - schiță de portret

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta*

În ziua de 20 decembrie 2018, domnului Prof. Univ. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române și Rectorul UBB Cluj-Napoca, i-a fost oferit titlul de Cetățean de Onoare al Județului Bistrița-Năsăud, prilej cu care am rostit o laudatio pe care o redăm în continuare:

Lntro schiță de portret tipărită pe ultima copertă a volumului *Transilvania, starea noastră de veghe*, semnat de profesorul-academician Ioan-Aurel Pop, doamna Irina Petraș, bine-cunoscut critic literar, face o trimitere la afinitatea autorului cu Vasile Pârvan și la un titlu-manifest al acestuia: *Datoria vieții noastre*.

Fie-mi îngăduit ca în *laudatio* pe care-o prezint în fața domniilor voastre să adăncesc acest aspect. Profesorul Ioan-Aurel Pop a fost elev la școlile din Brașov, a continuat să învețe pe băncile Universității din Cluj, încheindu-și studiile ca șef de promoție, calitate care l-a recomandat să fie reținut la catedra de istorie. După ani în care, prin străduință și tenacitate, s-a făcut remarcat în lumea academică, Ioan Aurel Pop a devenit rectorul acestei mari și prestigioase instituții întemeiate de Vasile Pârvan, care i-a dat și inspirata denumire de *Universitatea Daciei Superioare*.

Din anul 1919, când însuși Nicolae Iorga a venit să predea timp de un semestru la Cluj, întărind noua universitate cu marele său prestigiu, Vasile Pârvan s-a numărat printre profesorii săi, înființând în același an la Cluj și Institutul de Antichități și Studii Clasice.

Țin să subliniez, continuând pe firul afinității menționate – și vom vedea că este mai degrabă vorba de afinități –, că profesorul Ioan-Aurel Pop este un istoric dublat de un clasicist, etalon acestei înzestrări în istoriografia română fiind, fără doar și poate, Vasile Pârvan.

Se cuvine să adăugăm că putem găsi la cei doi o temă comună, cea a Italiei. Școala Română din Roma, *Accademia di Romania*, cum s-a mai numit, este tot o ctitorie culturală a lui Vasile Pârvan. Profesorul Ioan-Aurel Pop a trăit patru ani la Veneția, între 2003 și 2007, ca director al Institutului Cultural Român de acolo. Așadar, o experiență culturală de excepție, care, în afară de Pârvan, mă duce cu gândul la Nicolae Iorga, la dese sale popasuri în lagună și la strălucitele-i conferințe despre Veneția.

Un scriitor de mare talent, fost ministru plenipotențiar al Iugoslaviei la București în epoca interbelică, Iovan Ducici, spunea că dintre toate lucrurile existente pe pământ, Veneția este *unică*, întrucât celelalte elemente terestre pot fi comparate între ele, singură Veneția neputând fi comparată cu nimic.

Cu călătorii și studii în străinătate făcute la vreme, când, așa cum spunea Nae Ionescu, sufletul omenesc este plastic și primitiv, Ioan-Aurel Pop a avut în formarea sa șanse asemănătoare cu cele ale celor mai importanți istorici români interbelici, nu puțini trecuți pe la Școala Română din Roma sau pe la așezământul cultural creat de Nicolae Iorga în apropierea Parisului.

Un asemenea intelectual era cel mai potrivit să scrie o istorie a României menită străinătății și mediilor sale cultivate – înclin să cred că textul destinat Italiei a fost elaborat în idiomul ei sau tradus în italiană de autor. Adaug că la Ioan-Aurel Pop competența istoriografică se împletește cu eleganța stilistică și cu o cinste sufletească indeneșabilă.

Ca majoritatea marilor istorici români, care i-au fost și i-au rămas modele și repere, Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Gheorghe I. Brătianu, Ioan-Aurel Pop a făcut și continuă să facă publicistică, slujit de simț epic și de un talent de portretist demn de un autentic scriitor. Chiar și atunci când împrejurările îl constrâng să facă ecarisaj intelectual, stăpânirea de sine și urbanitatea au întâietate, după cum o arată textele sale polemice, în frunte cu volumul *Istoria, adevărul și miturile*.

Heraclit susținea, pe bună dreptate, că destinul unui om este biografia sa. Și este suficient să ne reamintim că profesorul Ioan-Aurel Pop, strălucit istoric și om de cultură încă tânăr, în plină putere creatoare, este președintele Academiei Române și rectorul universității clujene, care iată, în anul 2018 a fost inclusă pe cea mai înaltă poziție din România în *University Ranking by Academic Performance 2018-2019 (URAP)*.

În ce privesc legăturile cu județul Bistrița-Năsăud, domnia sa a avut o prezență constantă la evenimente majore, legate de viața academică, culturală, bisericească și administrativă, mărturisind de fiecare dată, cu strălucire, principiul junimist „Patriotismul, în limitele adevărului” și făcându-ne să înțelegem că istoria autentică este și rămâne o *magistra vitae*.

Felicitări și „La mulți ani!”, domnului academician Ioan-Aurel Pop!

Bistrița, 20 decembrie 2018

* Prof. Dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com

Apa sfințită – semn al naturii restaurate și mijloc de transmitere al harului

Protos. Simeon Pinte

Botezul Domnului în apele Iordanului a împlinit o lucrare de regenerare cosmică. Apa, un element fundamental al creației, a primit atunci o consacrare cu totul specială, odată pentru totdeauna. S-a sfințit însăși „firea apelor”, afirmă textele liturgice ale sărbătorii. Dimensiunea mântuitoare a Botezului de la Iordan a avut astfel consecințe nu numai asupra umanității ci și asupra întregii creații reprezentat aici de apa Iordanului. De aceea, Biserica, la praznicul Epifaniei sau al Botezului Domnului, săvârșește *Aghiasma Mare* sau *Sfințirea cea Mare a Apeilor*, o rânduială liturgică impresionantă, având un conținut teologic profund și un mesaj pururea actual, propus generațiilor de creștini pentru a fi descifrat, înțeles și trăit.

Apa este un element esențial al cosmosului dar în același timp reprezintă unul dintre cele mai vechi și universale simboluri religioase. Din punct de vedere creștin, apa este un element al creației lui Dumnezeu. E un element vital. Viața în lume nu ar putea exista fără apă. Rațiunea ei primordială este aceea de a produce viața, prin lucrarea Duhului Sfânt, așa cum citim în *Cartea Facerii*: „Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor” (*Facere 1, 2*). Sfântul Vasile cel Mare explica: „cuvântul se purta se interpretează prin încălzirea și dădea viața apelor, după chipul păsării care clocește și dă viața ouălor [...] Duhul se purta, adică pregătea apele pentru nașterea vieții”¹. Cu alte cuvinte, Duhul Sfânt împlinea o lucrare maternală de fecundare a apelor primordiale.

Apa este și un principiu al purității. Clară, simplă, generoasă, e gata să curețe ce s-a murdărit și să învieze ce e înșelat. În același timp, apa are o forță teribilă de distrugere. E insondabilă, neliniștită, plină de putere și de enigme, ademenind în jos spre adâncuri abisale ale tenebrelor incontrolabile ale forțelor celui rău. Prin căderea lui Adam, când ordinea primordială a creației s-a răsturnat, apa, precum și celelalte elemente constitutive ale lumii, a intrat în stăpânirea diavolului (cf. *Luca 4, 6; Ioan 12, 31*). Sfântul Apostol Pavel, vorbind despre o solidaritate a lumii cu omul căzut spunea că: „făptura a fost supusă deșertăciunii” (*Romani 8, 20*), așteptând cu nerăbdare „descoperirea fiilor lui Dumnezeu” (*Romani 8, 19*).

La Botezul de la Iordan, Mântuitorul Hristos restituie apei universale rațiunea de a fi mediu purtător de viață. Apa este scoasă de sub stăpânirea răului, căci prin Botezul Său, Hristos, „pe luptătorul Cel ce se ascunde în ape, pe domnul întinericului merge să-l piardă, izbăvind lumea de cursele lui; viață veșnică dând, ca un iubitor de oameni”². Prin contactul Său cu apele Iordanului, dar și prin arătarea Sfintei Treimi la Botezul lui Iisus Hristos, „însăși firea apelor se sfințește”. Această expresie exprimă caracterul cosmic pe care l-a avut Botezul Domnului, dar și faptul că, de acum înainte, apa devine

mediu purtător de har, mediu baptismal al renașterii spirituale a omului „din apă și din Duh” (*Ioan 3, 5*). Duhul Sfânt se unește pentru Hristos din nou, la Botezul Său, cu apa care devine sân și susținător al vieții celei noi, nesupuse stricăciunii și morții³.

Biserica sfințește la Bobotează apele în amintirea Botezului Domnului, dar și pentru un real folos duhovnicesc al membrilor ei, căci această apă primește, prin invocarea Duhului Sfânt, dar de sfințenie și de nestrăicaciune, fiind totodată și un mijloc de transmitere al harului. În acest sens zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „ziua de astăzi este ziua în care [Domnul] S-a botezat, în care a sfințit firea apelor. De aceea în sărbătoarea aceasta, la miezul nopții, toți iau apă și o duc acasă și o păstrează tot anul, căci astăzi au fost sfințite toate apele; și minunea e vădită: apa aceasta nu se strică cu trecerea timpului; apa aceasta scoasă astăzi rămâne limpede și proaspătă un an, doi și adeseori chiar trei ani și după atâta vreme se ia la întrecere cu apa adusă acum de la izvor”⁴. Această calitate a apei sfințite este semnul restaurării creației și icoană eshatologică a zidirii din nou a lumii.

Calitățile și efectele apei sfințite reies din însuși conținutul rugăciunilor de sfințire. Ea devine „dar de sfințenie și de curățire de păcate, spre tămăduirea sufletelor și a trupurilor și spre tot folosul de trebuință”, „curățitoare spre viață veșnică”, „izgonitoare de toată bănuiala vrăjmașilor celor văzuți și nevăzuți”, „curățire sufletelor și trupurilor”, „izvor de nestrăicaciune”, „vindicare de boli”, „plină de putere îngerească”⁵. Astfel, toți creștinii care se vor stropi și vor gusta din ea, o vor avea spre curățirea sufletelor și a trupurilor, spre vindicarea patimilor, spre sfințirea caselor și spre tot folosul de trebuință⁶. Având conștiința acestor calități pe care le are și le transmite apa sfințită, ea trebuie folosită cu credință.

Creștinii iau la Praznicul Botezului Domnului apă sfințită, din care se împartășesc și cu care se stropesc pe ei înșiși și locul unde trăiesc sau își desfășoară viața, gospodăriile, livezile, ogoarele, animalele, pentru a fi binecuvântate și ocrotite. S-a încetățenit tradiția ca *Aghiasma Mare* să se consume timp de opt zile după Bobotează, pe nemâncate, dar și după aceea, la vreme de nevoie, ispită, boală și ca binecuvântare și sfințire. Cărțile liturgice ne învață că apa sfințită: „prin darul lui Dumnezeu s-a dat spre sfințirea lumii și a întregii făpturi. Pentru aceasta pretutindeni se stropește cu Sfânta Apă și în toate locurile cele spurcate, chiar și în locurile care sunt sub picioarele noastre”⁷. În preajma Bobotezei, preoții deschid sacramental porțile creștinilor, intră în casele lor și, cu busuioac binemiroșitor și apă proaspătă, binecuvîntează casele, le regenerează, le curăță de toate impuritățile duhurilor rele. Vasul cu apă sfințită este ținut la icoană. Creștinul, când se roagă, se însemnează cu semnul crucii și se stropește cu apa sfințită, ca Dumnezeu să-l apere de tot ce e rău și ca o amintire dulce a acelei

ape din care a ieșit la botez în lumina lui Hristos. El gustă din apa sfințită cu toată credința și evlavie atunci când e bolnav, neputincios, cuprins de valurile greu de purtat ale patimilor, când e ispitit, ca sufletul să se limpezească. În toate aceste gesturi atât de simple, dar făcute cu seriozitate și credință, se întâlnesc sub semnul crucii sufletul mântuit și natura purificată.

³ Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Vol. II, Ediția a III-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 38.

⁴ Sf. IOAN GURĂ DE AUR, *Cuvânt la Botezul Domnului*, în P.G. XLIX, col. 363-372.

⁵ *Mineul pe Ianuarie*, p. 132, 136.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Sf. SAVA CEL SFINȚIT, *Tipicon*, Ed. Bucovina Istorică, Suceava, 2002, p. 204.

Bucuria liniștirii

Paul Siladi

În luna ianuarie sunt pomeniți în calendarul Bisericii Ortodoxe o serie de sfinți mari, apreciați pentru opera lor teologică și pentru influența pe care au avut-o în timp asupra celor care au fost interesați de mesajul lor. Șirul acestora este deschis de Sfântul Vasile cel Mare, pomenit la 1 ianuarie, apoi Serafim de Sarov, Cuvioasa Sicilitchia (una dintre puținele femei pe care le regăsim în colecția alfabetică a *Patericului egiptean*), Grigorie de Nyssa, Antonie cel Mare, Maxim Mărturisitorul, Grigorie Teologul etc. Toți aceștia reprezintă nume de primă mărime, într-un fel sau altul, pentru spiritualitatea ortodoxă. Cu toate că sunt în continuare citiți și frecvențați de către teologi, prea puțin se încearcă aducerea lor în contemporaneitate, există prea puțină reflecție vie despre semnificația lor pentru viața duhovnicească. Cel mai adesea sunt admirați de la o distanță sigură.

Spiritualitatea rusă a dat lumii ortodoxe sfinți de mare iradiere, ale căror cuvinte și, mai ales, duh au atins inimile a milioane de credincioși. Însă mereu apare o dificultate aproape insurmontabilă: Cum îi aducem mai aproape de noi? Cum îi facem să ne vorbească mai clar? Ce răspuns viu pot să dea ei problemelor noastre zilnice? Pare a fi un divorț între cultura contemporană și teologie. Teologia academică riscă să ajungă un soi de conversație de club, care nu ține seama de nevoile reale ale creștinilor¹, iar cultura laică ignora sursele vechi care îi hrănesc pe teologi. În acest context, apariția unei cărți dedicate Sfântului Serafim de Sarov² în spațiul românesc este deja un eveniment care trebuie salutat.

Părintele Vasile Gafton face un efort pe care puțini și-l mai asumă astăzi. Citește cu drag și entuziasm viața Sfântului Serafim de Sarov din care desprinde învățăturile sale fundamentale și apoi le pune într-un dialog provocator cu întrebările existențiale ale contemporanilor și, mai ales, cu felul în care aceste întrebări se regăsesc în psihologie, sociologie, dar și în teologia actuală. Trimiterile bibliografice ale cărții sunt una dintre surprizele cele mai plăcute. În general textele teologice sunt susceptibile de a suferi de ghetoizare tematică și cronologică: fie abordează teme anoste cu circulație închisă, fie se blochează într-o bibliografie prăfuită în pofida pletorei de titluri care sufocă azi rafturile librăriilor. În cazul părintelui Gafton, cărțile care îl hrănesc sunt, pe lângă clasiicii teologiei, aparițiile cele mai noi și mai provocatoare, atât din domeniul psihologiei, cât și al teologiei. Trimiterile bibliografice nu abundă, nu se transformă în paradă a erudiției menită să ascundă lipsa de conținut, ci sunt presărate cu discreție și inteligentă, așa încât ele însele să poată fi pe mai departe un ghid al recomandărilor de lectură. Citatele sunt alese cu atenție și dovedesc o bună metabolizare a conținutului, bine integrată în ansamblul reflecției.

„Bucuria liniștirii”, suferă de pe urma unei editări puțin neglijente. O notă asupra ediției ar putea lămurii cititorul cu privire la conținutul volumului, și astfel nu ar fi deusolat în momentul în care, în urma unei rupturi bruște se trece de la specificul textului scris la adresări directe (putem bănui că este vorba de un fragment de predică). O scurtă prezentare a autorului l-ar putea ajuta pe lector să știe că scriitorul este de fapt protopop de Avrî în funcție, care își găsește timp, între obișnuitele îndeletniciri administrative și bisericesti, să străbată librăriile și să își hrănească mințile și inima, iar apoi să dea mai departe: dar din dar.

Dincolo de aceste mici neajunsuri „Bucuria liniștirii. Incursiuni în lumea spirituală a Sfântului Serafim de Sarov” este ea însăși o bucurie liniștitoare la început de an.

Problema aceasta este sesizată în din 1979 de părintele A. Schmemmann. Cf. ALEXANDER SCHMEMMANN, *Biserica, lume, misiune*, traducere de Maria Vințel, Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 171.

² VASILE GAFTON, *Bucuria liniștirii. Incursiuni în lumea spirituală a Sfântului Serafim de Sarov*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2018.

Erată: În numărul anterior al revistei s-a strecurat o greșeală de tehnoredactare în articolul „Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918”, al cercetătorului științific dr. Mircea-Gheorghe Abrudan: pe coloana din mijloc a acestei pagini, nota 3 aparține citatului „Era un praznic și o bucurie, cum n-am mai pomenit: praznicul învierii neamului» (subl. n.)”, iar notele ulterioare s-au decalat, ultima, a șasea, fiind: „Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, pp. 109-111.”. Ne cerem scuze pe această cale distinsului autor și tuturor cititorilor. (Redacția)

¹ Sf. VASILE CEL MARE, *Omilia la Hexaemeron*, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Ed. Sofia, București, 2004, p. 51.

² *Mineul pe Ianuarie*, Ed. IBMBOR, București, 1997, p. 111.

Mitropolitul Bartolomeu – predicator al tinerilor

Arhim. Benedict Vesa

Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul” (Ioan 1). De aici și puterea cuvântului grăit de a produce o adevărată revoluție culturală, socială, dar, mai ales, o transformare spirituală. Cuvântul, pentru originea sa dumnezeiască, este viață și chemare la viață.

Când vine vorba despre personalitatea marcantă a Mitropolitului Bartolomeu, pe lângă lucrarea sa de excepție ca biblist sau literat, componenta omiletică a activității sale reflectă capacitatea sa de sinteză și esențializare, exprimarea cuvântului „în voie, cu dezinvoltură și acuratețe, pe o singură voce, cea a purtătorului de cuvânt al Logosului divin, dar și al poporului lui Dumnezeu, al heraldului liturgic, al predicatorului harismatic, al avocatului poporului al cărui amvon devine tribună de atitudine civică, socială și culturală”¹.

O predică duminicală în Catedrala din Cluj îl revela drept o personalitate holistă, cu o vastă cultură teologică, medicală, muzicală, cu o pregătire consistentă în zona lingvistică, a filosofiei, a artei, a literaturii, dar și cu o pregnantă experiență de viață, în toate zonele ei. Dincolo de buna sa pregătire, întâlnirea cu viața la modul cel mai presant, și nu doar cu farmecul ei, ci și cu suferința și mizeria care o însoțesc, în toată adâncimea lor, a făcut ca și cuvântul său omiletic să fie puternic, însoțit de bună îndrăznire, și credibil. Este foarte sugestivă în acest sens intervenția sa în fața deținuților de la Aiud, un fel de *ars predicandi*, din care redăm

un scurt fragment: „Știu cine sunteți și știu ce poveri vă apasă sufletul. Știu că vă considerați scoși afară din rândul oamenilor. Dar țineți seama că vă vorbește un fost pușcăriaș, un coleg de-al vostru. Și mai țineți seama de încă un lucru: primul suflet care a fost dus de Mântuitorul Iisus Hristos în rai n-a fost al unui drept, n-a fost al unui martir, ci al unui criminal...”². Nu se temea să intre în zonele cele mai obscure ale ființei umane, dincolo de limbajul bine ales și elevat, deși fără artificii nenecesare, în amvonul Catedralei. De aceea fiecare ascultător găsea în predică Mitropolitului un cuvânt pentru sine, direct, limpede, fără menajamente, dovadă a unei prietenii solemne și sincere pe care și-o dorea și o construia cu cei care îl înconjurau. Mihail Neamțu, la trecerea sa în eternitate, îl caracteriza: „Avea vocea baritonală a unui profet, îți dădea uneori replici în cheia Patericului, străfulgerând uneori camera cu o căutătură tainică a privirii. Te îmbrățișa patern și te binecuvânta cu o delicatețe lipsită de emfază. Nu sprâncenele, ci ochii scăpărători te făceau să îți mînte chipul acestui bărbat apostolic”³.

Comunicarea directă, frontală, „pe șleau”, ce aborda problemele vremii, l-au făcut să fie ascultat cu mare in-

teres de participanții la slujbe, în mod special la Catedrală sau la Mănăstirea Nicula, până la aplauze. Această „metodologie” venea să împlinească o lipsă, într-un context social și politic marcat de nemulțumire, neîncredere și suspiciune față de discursul public al clasei politice și nu numai. În felul acesta a reușit o comunicare empatică cu auditoriul, rezonând cu durerile lui, dar și exprimând dorința sa cea mai lăuntrică înspre normalitate și echilibru. În predica de la hramul Mănăstirii Nicula din anul jubiliar 2000, într-un discurs vibrant și denunțător, folosește imaginea stetoscopului, pentru a descrie această nevoie urgentă a tuturor forurilor conducătoare de a asculta inima poporului, fugind de orice înstrăinare și separație.

Atitudinea dărză, tranșantă, dar și empatică l-a transformat pe Mitropolitul Bartolomeu într-un prieten al generației tinere. Duminica, la Liturghie, Catedrala era împânzită de studenți, de la diverse specializări, dornici să-l asculte. Și el știa acest lucru și nu de puține ori li se adresa direct. Foarte sugestiv a rămas mesajul său adresat tinerilor în aceeași predică fulminantă amintită mai sus, cunoscut în spațiul virtual drept „Cuvânt către tineri”.

Redăm un fragment în care Mitropolitul Bartolomeu îi îndemna părintește: „Dragii mei tineri, voi sunteți în floarea vârstei, trăiți-vă tinerețea! E a voastră! Și trebuie s-o trăiți înainte de a fi prea târziu, dar în limitele decenței și ale buneii cuviințe... Învațați-vă înainte de toate să aveți spirit de discernământ, a deosebi între bine și rău, între sănătos și nesănătos, între folositor și nefolositor. Este începutul înțelepciunii voastre de tineri. Este în firea lucrurilor ca un tânăr să fie curios. Fiți curioși! Cât se poate de curioși. În știința voastră, în setea voastră de carte, în setea voastră de educație, fiecare unde îl trage inima, dar nu lăsați curiozitatea să umble acolo unde este în primejdie. Oricât ai fi

de curios, nu-ți vei pune mâna într-un cuib de vipere... Este un îndemn pe care ni-l cer și vremurile de astăzi în care în special tineretul este chemat la superficialitate, la frivolitate, la viața ușoară, la viața lipsită de preocupări stabile și serioase. Se vorbește de un tineret debusolat, care nu are niciun fel de ideal, care nu poate să-și facă un plan. Ei bine, scuturați-vă, iubiții mei tineri și tinere, scuturați-vă de această superficialitate, de această comoditate a vieții și pătrundeți în firea voastră lăuntrică”⁴. Se subliniază în acest fragment, pe de-o parte, entuziasmul tineresc, dorința de cunoaștere și curajul, pe care le asociază cu necesitatea unei conștiințe responsabile și a unei înțelepciuni mature, care împreună să genereze un itinerariu personal reușit, dar și unul colectiv, deopotrivă, luminos, inspirat din buna tradiție spirituală a neamului nostru. Fără vreo nuanță patetică, proprietatea și suveranitatea cuvântului devin evidente din preocuparea responsabilă față de buna creștere a tinerei generații: „Vi le-am spus cu toată inima mea, din toată credința mea, și uneori cu sufletul sângerând”. Înțelegerea nuanțată a vârstei, a generațiilor, cu problemele, dar și cu oportunitățile specifice, l-a transformat într-un agent veritabil al lucrării profetice a Bisericii, dar și într-un aliat al tinerilor. Lucrul acesta era vizibil din aderența pe care cuvântările sale o aveau în rândul tinerilor, dar și postum, prin prezența atât de numeroasă a acestora la catafalcul Mitropolitului în zilele de prive-

ghere sau, mai târziu, în cripta unde-și odihnește somnul. Predicile sale în mediul virtual continuă să fie audiate, postările distribuite și comentariile apreciative să se adauge mereu. Voi reda două dintre comentariile postate de reprezentanți ai generației tinere: „Îl ador pe părintele Anania. Astăzi am revăzut acest interviu pentru a patra sau a cincea oară deja, de când a fost publicat și încă pot spune că e cel mai frumos om pe care l-am văzut vreodată! Fața lui luminoasă, zâmbetul sincer și cald... Aș vrea să știu, de unde este, ca oamenii încă îl mai iubesc!” (Comentariu la Emisiunea „Profesioniștii”, cu Eugenia Vodă) Sau: „Nu există personalitate, indiferent de domeniul la care ne-am putea referi, care să fi avut un impact mai mare asupra mea și poate și asupra altora. A fost o mare șansă și o mare fericire să fim contemporani cu un asemenea om. Un mare om. Întâmplarea a făcut să fie un preot, dar cât de mare om! Nu știu dacă există undeva o regulă fixată care să nu îmi dea voie ca un preot, chiar și dacă nu mai este printre noi, să fie duhovnicul meu. Pot spune că Valeriu Anania a devenit duhovnicul meu. El este prezent în fiecare moment și cam tot ce fac, fac în funcție de ce am putut înțelege și eu din predicile sale. A avut o contribuție mai mare decât oricine la formarea mea ca și creștin. Așa a fost rânduit, să îl cunosc, niciodată personal și nu cât a fost în viață. Ci după aceea. Dar ce fericire să îl cunosc” (Comentariu la Predica „Îngăduință și Iertare”, 2009). Se înțelege limpede caracterul calitativ al misiunii sale, în sensul unei continuități care îl validează ca om, ca arhieru, dar mai ales ca predicator misionar între credincioși și între tineri.

Nu me le său este legat de amvonul Catedralei din Cluj. De aici și sentimentul celor care urcăm în acest loc, pe urmele sale. Aproape instinctiv, înainte de a purcede înspre acest loc, se resimte pregnant și presant un fior, rapid și spontan, pe alocuri însoțit de o teamă puternică, dar și de o emoție adâncă. Nu lipsește nici sentimentul smereniei, dar totuși, încurajator, acompaniat de o intercesiune roditoare înspre ceea ce ar trebui să fie. Amvonul devine un al doilea altar pentru cuvântul divin primit și de împărtășit, dar și pentru prezența „Maestrului cuvântului”, încă atât de vie. Iar pentru un predicator, această prezență se resimte ca inspirație, ca însoțire, ca pregătire și, mai ales, ca protecție, într-o veritabilă școală de formare a „transmițătorilor” logosului dumnezeiesc către lume. Totodată, amvonul devine și topos mistic de întâlnire între cei de dinainte și noi, dar și o validare a unei succesiuni harismatice, în interiorul unei Liturghii a cuvântului perpetue, vii și vivificatoare.

Acum la împlinirea a opt ani de la plecarea sa în eternitate îl omagiem și-i cinștim memoria sa de dascăl, de omilet, de slujitor al cuvântului...

Acum la împlinirea a opt ani de la plecarea sa în eternitate îl omagiem și-i cinștim memoria sa de dascăl, de omilet, de slujitor al cuvântului...

¹ Nicolae Jan, „Păstor de veghe. Elemente de etică socială în predicile Mitropolitului Bartolomeu Anania (1921-2011)”, în *Familie, filantropie și etică socială*, Altarul Reîntregirii, Alba Iulia, 2011, p. 916.

² Vasile Nemeș, „Aspecte din activitatea omiletică a Arhiepiscopului Bartolomeu Anania”, în Ș. Iloaie, R. Preda, *Logos Arhiepiscopului Bartolomeu al Clujului la împlinirea vârstei de 80 de ani*, Cluj-Napoca, Renașterea, 2011, p. 149-150.

³ „La despărțirea de Mitropolitul Bartolomeu”, 31 ianuarie 2011, cf. Nicolae Jan, „Păstor de veghe”, p. 929.

⁴ 15 august 2000, Nicula, <https://ortodoxiatinerilor.ro/tinerii-societate/libertatea/19880-sfaturi-tineri-bartolomeu-anania>, 28 decembrie 2018.

Pagini de jurnal, despre Părintele Anania

Dr. Nicoleta Pălimaru

La împlinirea a opt ani de la trecerea la cele veșnice a Mitropolitului Bartolomeu, aduc un omagiu personalității sale luminoase, care mi-a fost îndrumător pe calea culturii și credinței, prin publicarea acestor însemnări dintr-o perioadă de căutări, la vârsta de 17-18 ani.

2 aprilie 1992, Văratec

Cu părinții la Văratec, la părintele Anania. Are un oaspește: pe doamna Adriana Zeck de la București. După plecarea ei, părinții îi dau daruri, iar el ne servește cu cafea. Eu primesc o ceșcuță mică, elegantă. Discuții despre atelierul biblic (părintele ne citește pagini din Noul Testament), despre olimpiadele de română și filozofie. Părintele ne vorbește cu dragoste și admirație despre Mihai Eminescu. Ne face atenție că în versul „Noi nu avem nici timp, nici loc”, pronumele *noi* este pluralul comuniunii, nu al majestății.

Mă urc pe un scaun și răscolesc biblioteca părintelui din prima cameră; în a doua este instalat atelierul biblic.

Îmi spune că trebuie să mai sosească cărți de la București.

E multă literatură. În rândul din față: Mihai Șora, *Sarea pământului*, Ioana Postelnicu, cele 22 de volume din Mihail Sadoveanu (despre care află că-l citește vara, iar pe Bacovia toamna) și, de asemenea, mai multe volume din Feodor M. Dostoievski. Zăresc și o poză de tinerețe a Părintelui.

Îmi împrumută piesa *Miorița*, scrisă de el, și volumul de versuri *Geneze*. Mă opresc la versul „Nimeni nu mă poate iubi fără să păcătuiască”. Meditez asupra lui. Voi încerca să scriu câteva rânduri în *Credința neamului*.

Îmi vine ideea: poetul care se jertfește pe altarul cuvintelor.

Îl întreb de ce nu figurează cu poezie sau proză în manualul de română (e amintită în treacăt *Miorița* lui Valeriu Anania), iar el îmi răspunde cu smerenie: „Nu e treaba mea”.

4 aprilie 1992

De la biblioteca județeană, împrumut romanul lui V. Anania *Străinii din Kipukua*, și de la niște prieteni ai părinților volumul de memorii *Rotonda ploilor aprinși*.

Citesc și fac fișe. Îmi vine brusc gândul că poate într-o zi voi scrie despre opera părintelui Anania.

5 aprilie 1992

Părintele Anania e la noi în vizită. Mama așază masa în birou. A pregătit mâncare delicioasă și tort cu mere. Părintele mănâncă atent și măsurat. Observ că nu își pune în farfurie mai mult decât poate mânca.

Port discuții despre literatură, apoi mă retrag, iar părinții continuă până târziu. Rețin termenul *sinergie*: conlucrarea dintre Dumnezeu și om.

23 mai 1992

Cu părinții la Văratec. Privesc palatul în faptul serii, care adăpostește, ca într-o cochilie, munca părintelui Anania la *Biblie*. Părintele ne citește pagini diortosite din Noul Testament. Încerc să învăț simțul limbii de la părintele Anania; e foarte atent când introduce un cuvânt sau o sintagmă. Cumpănesc-te mult.

Curge liniștit muzică de Bach, *Air*.

6 iunie 1992, Văratec

Cu părinții la Văratec. Părintele Anania ne face cunoștință cu pictorul Horea Bernea. Mă impresionează. Ne vorbește despre poarta mănăstirii și despre picturile de aici, de la Văratec. Câtă naturalețe!

Iedera plantată de părintele Anania lângă palat îmi amintește de aforismul lui Lucian Blaga: „Numai târându-te te poți înălța!”. Mă gândesc la perioada lui de închisoare.

2 iulie 1992

Părintele Anania a venit la noi la cină. E și Luc, prietena noastră comună, cu familia. Mama a pregătit aperitive și friptură.

Discuții despre Caragiale și părintele Cleopa.

Îl conducem pe părintele cu mașina la Văratec. Vorbim despre literatură. E o seară bogată în stele.

7 iulie 1992

Cu mama la Bălățești, unde părintele Anania face tratament. I-am adus de la Iași cartea părintelui Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*. Hârtia și coperta nu sunt de calitate.

Avem discuții despre literatură, scriitorii români, despre Al. Ciorănescu, pe care-l citesc acum.

30 iulie 1992

Vizita părintelui Anania care sosește de la București.

Cărți și ciocolată. La masă părintele deapănă amintiri din America. Discuții cu tata despre teologie, viață bisericească, apoi cu mine despre literatură și romanul *Străinii din Kipukua*, personajele și mitologia hawaiiană. Fascinant!

Rețin ideea părintelui: „Omul are o singură putere: aceea de a se ruga”.

7 august 1992, Văratec

Cu părinții la Văratec. Duceam daruri părintelui, alese cu grijă de mama. Părintele, ca de obicei, ne servește cu cafea. Eu primesc ceșcuța mică... Poveștile tihnite și ritualul cafelei mă duc cu gândul la paginile din literatura română unde anumite personaje păstrează cu eleganță acest ceremonial.

Deal la Văratec, pictură în ulei de Horea Bernea, 1976.

Discuții de teologie și literatură pe acorduri de muzică clasică. Ne spune că îi place mult povestirea *Albumița* din volumul *Amințirile peregrinului apter*. Îl apreciază pe părintele Mircea Păcurariu pentru volumele de Istoria Bisericii Ortodoxe Române.

13 august 1992

A sosit la noi părintele Anania. Servim masa împreună. Amintiri despre T. Arghezi.

Discuții pe marginea lecturilor mele din Mircea Eliade, Eugen Ionescu (i-a fost profesor la seminarul din București), Jeni Acterian, Alice Voinescu, pr. Dumitru Stăniloae și Emil Cioran. „Pe Cioran să-l citești, dar să nu-l iei în serios!”, îmi spune părintele.

19 august 1992

Cu mama la Văratec la părintele Anania. Ne arată ce a lucrat pe textul asupra Concordatului. Primește o scrisoare de la Teodor Baconsky, în care îi scrie că părintele este *ciclotimic*.

Acasă mă uit în dicționar și concluzionez că starea de ciclotimie poate să-i vină părintelui de la scindarea eurilor (pentru că este și scriitor și poet și călugăr), dar și de la perioada închisorii pe care a traversat-o și despre care vorbește prudent, pentru a nu ne înfricoșa noi de torturile îndurate.

Părintele ne-a dăruit un exemplar din cartea prof. Ion Bria *Iisus Hristos*, cu dedicație. Am citit-o din scoarță în scoarță. Icoana Mântuitorului din interior este de la mănăstirea Văratec, din sec. 16.

22 septembrie 1992

Am plecat spre Văratec la pr. Anania să-i spun că am picat examenul de filozofie în București. Nu m-am descur-

cat pe un text din Russell. Eram într-o stare de gol lăuntric. Părintele mă liniștește, spunându-mi: „Ai să scrii o carte”.

Discutăm despre scris și literatură, Shakespeare, un geniu pe care-l are la inimă și a cărui integrală o deține în original. Plec întremată.

Pe drum, citesc din cartea de versuri a Anei Blandiana și din Octavian Paler. Cred că nu a fost bine să părăsesc gândul de a urma teologia. Părintele mi-a lăsat libertatea să aleg.

18 octombrie 1992

Părintele Anania a sosit de la București. Va înnopta la noi. Mi-a adus cartea *Cearța cu filosofia* a lui G. Liiceanu, citită în tren, cu însemnările lui. Este subliniat de el următorul pasaj, cu pix negru, fin: „Însă paradoxul acestei filosofii, care s-a născut în spărtura arbitrară dintre Seele și Geist (ca și cum *sufletul* ar ține de resortul hulitei psihologii, iar *spiritul* ar cădea, suveran, în lotul filosofiei), este acela de a fi pus în mișcare toate strategiile unei écriture care se adresează, precumpănitor, sufletului” (p. 10).

Simt că îi lipsește ceva acestui filozof. Îmi place cum scrie, cum se exprimă, gândirea limpede și scrisul lui, și al lui C. Noica, și al lui Andrei Pleșu, și al celor din *gruparea de la Păltiniș*. Poate trebuie o ancorare mai adâncă în Dumnezeu.

Cochetarea mea cu filosofia e lipsa acestei ancorări. Îmi vine în minte stihul din *Acatistul Mântuitorului*: „Hristoase, lumina minții mele”.

19 octombrie 1992

Îl ducem pe părintele Anania cu mașina la Văratec. Ne răsfață cu muzică clasică și cafea. Are corespondență pe birou.

14 noiembrie 1992

De lăsată secului, părintele Anania e la noi. Va dormi în sufragerie, ca de obicei, lângă cactus. Servim masa în birou. Mama a pregătit pui cu smântână, aperitive și dulciuri. A devenit un ritual să mâncăm și să povestim. Părintele ne vorbește despre viața bisericească și literatură.

Se mândrește cu doi ucenici, Teodor Baconsky și Radu Preda.

22 decembrie 1992

Părintele Anania e la noi. S-a întors de la București.

Mâncăm de post. Ne povestește ce a făcut la București, că l-a vizitat pe părintele Dumitru Stăniloae care era suferind. Are un mare dar de povestitor (povestește cu căldură și corect gramatical). Mi-a adus de la București, de Moș Crăciun, *Pro Memoria* și cartea lui Radu Preda *Jurnal cu Petre Țușea*.

Purtăm discuții mai lungi, cu intermitențe.

Despre raportul ucenic-maestru. Terminasem de citit cartea lui M. Eliade *Yoga* și găsisem următoarea idee: „În India, ucenicul se pierde la picioarele învățătorului”. Mă gândeam la relația creștină duhovnic-ucenic, dar și la cea culturală Noica-Liiceanu. Părintele spune: „Liiceanu trebuie să-l depășească pe Noica”. Îl întreb dacă este mulțumit de discipolii lui, iar el răspunde: „Cum să nu! Păi, Teodor Baconsky, cu doctorat la Sorbona, iar Radu Preda, cu cartea la Humanitas, și în final ambii la Teologie”.

Diferența dintre filosof și omul religios: „Filosoful – a afirmat el – este orgolios iar omul religios se dăruiește neconștient până la identificarea cu divinul”.

„Între păcat și pedeapsă există iertarea”, a spus la un moment dat părintele.

„Dogma – susține părintele – îți dă o anumită libertate, pe când conceptul, fiind chiar el singular, te singularizează”.

Despre iraționalism, misticism, despre sfânt și erou. Despre diavol: „Diavolul face parte din sfera sacralului”, accentuează părintele.

Mi se pare că se apropie de gândirea lui M. Eliade.

23 decembrie 1992

Părintele Anania servește micul dejun la noi. Poartă un tricou maro. Discutăm literatură, viața scriitorilor români: I. M. Sadoveanu (care-și scria ideile pe șervețele de restaurant), V. Voiculescu („Era un hieratic în literatura română”), Ioana Postelnicu, Blaga, N. Stănescu, M. Preda...

Sfântul Afraat, „înțeleptul persan”

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

reștinismul siriac este fascinant pentru cercetători prin trăsăturile lui diferite față de elenismul creștin. Coloratura poetică a scrierilor răspândite în acest spațiu, simbolismul lor, rolul jucat de imaginile feminine (ale Maicii Domnului sau ale Duhului Sânt), particularitatea formelor ascetice cultivate aici, prin individualismul celor consacrați etc., fac din acest tărâm al Răsăritului creștin un subiect de interes. Acestui univers îi aparține și sfântul Afraat, primul scriitor important al literaturii siriene, care avea să preceadă prin scrierile sale opera impresionantă a Sfântului Efreim Sirul. Scriitorii siriieni au rezidat, în intervalul secolelor II-VII, fie în Imperiul roman fie în cel persan (part până în 226, sasanid între 226-640).

Afraat s-a născut în provincia Asoristan a Imperiului sasanid, în intervalul anilor 270-280, la zona de frontieră dintre Siria romană (respectiv partea de apus) și Siria persană (la est de Tigru), petrecând o mare parte din viață pe vremea domniei împăratului Shapur al II-lea. De naționalitate era persan și a trăit într-o epocă în care religia dominantă a imperiului era Zoroastrismul. El însuși pare să fi aparținut acestei religii, însă mai târziu îmbrățișează creștinismul, mulțumind Tatălui ceresc care prin Iisus i-a învățat pe oameni să se închine unui singur Dumnezeu (*Dem.* 17, 1).

Era membru al unei comunități eclesiastice situate la granița dintre creștinism și iudaism, strâns legată de Biserica Mamă a Ierusalimului, ai cărei episcopi își revendicau slujirea din „rudenia lui Iacov”, „fratele Domnului”. Comunitatea păstrase o strânsă legătură cu lumea iudaică și cărțile ei sacre, Afraat fiind recunoscut azi ca un reprezentant al creștinismului semitic. Este impresionant felul în care cunoaște Scriptura – singura lui sursă de inspirație –, abundența citatelor cu care își argumentează enunțurile, declarându-se „ucenic” al Scripturilor sfinte. Asemenea altor autori siriieni, citează Scriptura apelând la varianta Peshitto, dar și la Diatessaron, rezumatul evanghelic întocmit de Tațian.

Potrivit unor savanți, Afraat aparținuse unei comunități premonastice, sub forma unui „ordin”, numită „fiii legământului” (*bnay qyama*), creștini care, îndată după botez, alegeau calea ascetismului și a unei vieți dușă în feciorie. Unii se izolau de semeni, trăind solitari ca acești (*ihidaya*). În devoțiunea lor față de Hristos, își abandonau căminul, practicau forme aspre de nevoiță, rătăcind uneori în grupuri și provocând mai târziu reacția autorităților bisericesti pentru ineditul vieții lor și al concepțiilor ascetice promovate. În scrierile sale, Afraat se adresează acestora, căutând să-i învețe principiile vieții creștine.

Afraat s-a remarcat în epocă prin câteva scrieri intitulate omilii sau *Demonstrații*, în număr de 22, după numărul literelor alfabetului siriac, alcătuite în intervalul 337-345 (primele 10 imediat după 337, cele dintre 11-22, până în 344), fiind urmate de o a 23-a scrisă până în august 345. Deși a început să scrie cam la 10 ani după Sinodul de la Niceea, nu se simte nimic în scrierile sale din tumultul dezbaterilor doctrinare postrniceene. În zonele Seleuciei și Ctesifonului, probleme ce reclamau intervenția păstorilor nu erau legate de erezii ci de moravuri și de abandonul comandamentelor creștine. Primele 10 omilii tratează diferite aspecte ale vieții creștine (despre credință, despre dragoste, despre post și rugăciune, despre fiii legământului, despre smerenie), în vreme ce al doilea grup de omilii încearcă să combată tendințele de iudaizare din rândul acelor creștini care au adoptat diverse practici iudaice (scrie despre circumcizie, Paști sau Sabat). Ultima omilie e un eseu privind istoria biblică și sfârșitul vremurilor, plecând de la cuvântul „strugure” (din *Isaia* 65, 8). Afraat trăia înconjurat de o puternică comunitate evreiască, înfloritoare sub dinastia sasanidă. Era firesc efortul său de a-și proteja adepții de posibile influențe din afară. Spiritualitatea ce se degajă din scrierile sale are un caracter profund prin atenția acordată vieții și luptei lăuntrice. De pildă în *Demonstrația* 4, Afraat recomandă interiorizarea rugăciunii, inima fiind noul templu al prezenței lui Dumnezeu, locul unde omul, ca preot, aduce Domnului adevărata jertfă. Pentru ca jertfa să fie bine primită, e nevoie de curățirea de patimi a inimii. În *Demonstrațiile* 10 și 14 surprinde prin autoritatea așătată, Afraat adresându-se păstorilor în *Demonstrația* 10, iar în *Demonstrația* 14, printr-o circulară scrisă pe un ton muștrător, episcopilor, preoților și poporului din bisericile Seleuciei și Ctesifonului, în numele unui sinod pe care, în opinia unora, l-a prezidat.

Împăratul Constantin cel Mare se va declara, după edictul de la Milan, protectorul tuturor creștinilor din imperiul roman, avertizându-l pe împăratul Shapur al II-lea, într-o scrisoare (datată 324, conform lui Eusebiu de Cezareea), în privința pedepsei la care se expun cei care îi persecută pe creștini. Suspiciunea ce va plana asupra creștinilor din imperiul persan, că ar putea susține în secret obiectivele Imperiului roman (întreținută probabil și de cercurile iudaice de la curte), va conduce, odată cu anul 340, la ample persecuții în care își vor pierde viața mulți creștini.

Un manuscris păstrat la British Museum (*Orient*, 1017) și datând din 1364 poartă următoarea însemnare cu privire la *Demonstrația* 23: „Demonstrația cu privire la struguri a sfântului Afraat, care este Iacov, episcop de Mar Mathai”, o informație cât se poate de interesantă și care a dat naștere la diverse comentarii. Trebuie remarcat că numele Afraat (persanul Frahat sau modernul Farhad) s-a pierdut cu timpul, încât în anul 714, într-o scrisoare către un prieten, prelatul iacobit Gheorghe, „episcopul arabilor”, cunoștea opera lui, numindu-l „înțeleptul persan”, nu însă și numele autorului. Numele va fi redescoperit abia în anul 963, în spațiul nestorian, prin Bar-Bahlul, în *Lexiconul* său siro-arab, nume reconfirmat în sec. 11 de Elias de Nisibis, în *Chronografia* sa, și mai târziu, în 1286, de episcopul Grigorie Barhebraeus, episcop de Mar Mathai, Afraat fiind descris ca unul dintre contemporanii ortodocși ai Sfântului Atanasie al Alexandriei. *Demonstrațiile* vor fi traduse de timpuriu în armeană, cel mai vechi manuscris datând încă din 474 (intitulat *S. Patris Iacobi Episcopi Nisibeni Sermones*) și fiind atribuit unui anume Iacov, identificat, cum se vede, cu Sf. Iacob din Nisibe, cunoscut episcop siriian care a participat la sinodul ecumenic din 325. Ghenadie al Marsiliei, în *De Viris Illustribus* (în jur de 496), atribuie la rândul său *Demonstrațiile* lui Afraat aceluiași Iacob din Nisibe. Identificarea nu se susține, câtă vreme Sf. Iacob păstora în Siria romană și a murit mai devreme, respectiv în 338. Conduzia unor savanți este că autorul acestor scrieri e cunoscut ca Afraat, nume persan (însemnând prefect sau conducător, deci inadecvat smereniei unui creștin), dar care mai târziu se va numi Iacov (nume cu rezonanță în istoria sfântă) prin hirotonia întru episcop, având scaunul la Ninive însă rezidând la mănăstirea Mar Mathai, situată lângă Mosul, în Irakul de astăzi. Dacă această ipoteză (contestată de unii) se susține, avem de a face nu doar cu un important scriitor patristic ci și cu o voce încărcată de autoritate a creștinismului siriian, câtă vreme scaunul de Ninive era al doilea în ierarhia bisericii locale. Pare să fi murit ca martir în jurul anului 345. E prăznuit la data de 29 ianuarie.

Bibliografie:

Stylianos G. Papadopoulos, *Patrologie*, vol. II/1, ed. Bizantină, București, 2009.

Pr. John Anthony McGuckin, *Dicționar de teologie patristică*, ed. Doxologia, Iași, 2014.

Pr. John A. McGuckin, *Semnele Împărăției*, vol. 1, ed. Marineasa, Timișoara, 2003.

Diac. Ioan I. Ică jr., „Sfântul Efreim, creștinismul siriian și cealaltă teologie”, în Sebastian Brock, *Efreim Sirul*, trad. diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu 1998.

Sebastian Brock, *A Brief outline of Syriac Literature*, Mōrān 'Eth'ō – 9, St. Ephrem Ecumenical Research Institute, Kottayam – India, 1997.

Nicene and Ante-Nicene Fathers, Ser. II, Vol. XIII: *Selections from the Hymns and Homilies of Ephraim the Syrian and from the Demonstrations of Aphrahat the Persian Sage*: Part II (<http://st-takla.org/books/en/ecf/213/2130175.html>), accesat la 09.01.2019).

există vreuna. Cu toate acestea, la o lectură mai atentă, regăsim în alcătuirea capitolelor și subcapitolelor lucrării, ce reprezintă o selecție de articole și studii de

istorie literară, seriozitatea și meticulozitatea specifică istoricului în abordarea unor astfel de subiecte. Astfel, textele respective au în comun, printre multe alte lucruri, și asta: acribia specifică istoricului în cercetarea și valorificarea documentelor.

Lucrarea este structurată în două părți. Prima parte reprezintă o micromonografie, după cum o numește autorul, dedicată poetului George Mărgărit, „personaj cu totul uitat astăzi (nici cât a trăit nu a fost prea cunoscut)” (p. 5), de la pagina 9 la pagina 77.

A doua parte, frumos intitulată *Pagini de istorie culturală*, se compune dintr-o colecție de 14 articole scrise pe diverse subiecte (pp. 79-260), unde se îmbină istoria cu literatura, teologia ș. a.

Dintre toate textele publicate în cea de-a doua parte a lucrării ne-au atras atenția în mod deosebit următoarele: 1) *Completări la biografia lui Constantin Erbiceanu* (pp. 101-106); 2) *Din relațiile episcopului Melchisedec cu Academia Română* (pp. 229-236); 3) *Aron Densușianu către episcopul Melchisedec* (pp. 237-239).

În articolul despre Constantin Erbiceanu, marele teolog român care a fost profesor și decan al Facultății de Teologie din București, respectiv membru titular al Academiei Române, autorul aduce în atenție patru scrisori datate între anii 1879-1888. Aceste scrisori fac parte din corespondența episcopului Melchisedec Ștefănescu, aflate în prezent la Biblioteca Centrală Universitară Iași în fondul arhivistic Melchisedec, și au fost trimise acestuia de către Constantin Erbiceanu, care se considera fiul să spiritual (pp. 104-106). Din corpusul scrisorilor reiese în mod clar recunoștința pe care teologul român i-o purta mentorului său.

Cel de-al doilea articol ni-l prezintă pe episcopul de Roman, Melchisedec Ștefănescu, și relația sa cu Academia Română. La baza alcătuirii acestui text, după cum afirmă autorul, stau o serie de scrisori inedite identificate în fondul arhivistic Melchisedec din colecțiile Serviciului Județean Iași al Arhivelor Naționale ale României. Reținem din aceste scrisori una dintre ele unde a fost descrisă biblioteca episcopului Melchisedec, „așezată în 8 dulapuri și (care, n. n.) se compune din cărți în diferite limbi” (p. 234), pe care a donat-o Academiei Române.

Ultimul articol reprezintă analiza unei scrisori a lui Aron Densușianu, profesor la Facultatea de Litere a Universității din Iași și membru corespondent al Academiei Române, trimisă episcopului Melchisedec Ștefănescu al Romanului. Autorul a descoperit această scrisoare tot în fondul Melchisedec menționat anterior, aflat în colecțiile Serviciului Județean Iași al Arhivelor Naționale. O ipoteză deosebit de interesantă este aceea că nu se cunoaște „în momentul de față, dacă episcopul Romanului a răspuns profesorului ieșean” (p. 238). Profesorul Aron Densușianu îi solicitase episcopului-cărturar, prin intermediul scrisorii, „o carte bulgară tipărită la Buda, în 1844” (p. 238) din biblioteca personală a acestuia.

De remarcat în cele două articole amintite anterior, cu privire la episcopul Melchisedec, este faptul că tânărul istoric ieșean reușește nu numai să descifreze scrisorile respective ci să le transcrie și conținutul, lucru deosebit de folositor istoricilor și teologilor care vor dori să aprofundeze în viitor și acest subiect.

Nu trebuie uitat faptul că autorul acestei lucrări, din dorința de a fi cât mai original și de-a aduce în atenția cercetătorilor lucruri cât mai inedite cu putință, mai abordează și alte subiecte precum activitatea de revizor școlar a lui Mihai Eminescu, un poet al Unirii: Dimitrie Dăscălescu, calendarul popular la români, cărturarul Constantin D. Gheorghiu ș. a.

Lucrarea se încheie cu o listă unde este prezentată sursa textelor și revistele unde au fost publicate, dintre care amintim câteva: *Dacia literară*, *Convorbiri literare*, *Expres cultural* etc.

Lecturarea acestei cărți reprezintă o adevărată „desfășurare” intelectuală pe care o recomandăm cu căldură tuturor celor care sunt dornici să descopere pasaje inedite din istoria literaturii române, și nu numai, pe care Iulian Marcel Ciubotaru, le pune cu generozitate la dispoziția cititorilor.

Dr. Silviu-Constantin Nedelcu

Există A Treia Romă?*

IPS Ierotheos Vlachos

Mitropolit de Nafpaktos și Sfântul Vlasiu

Ln istorie a apărut la mai mulți teoria că Moscova este A Treia Romă, de vreme ce Prima Romă este vechea Romă, capitala imperiului roman, A Doua Romă este Constantinopolul fondat de către Marele Constantin, iar A Treia Romă este Moscova din Rusia.

Ideea despre A Treia Romă s-a născut după Sinodul de la Ferrara-Florența (1438-1439) și s-a oficializat odată cu căderea Constantinopolului în 1453, când Capitala Imperiului a fost cucerită de otomani și a început, conform acestei teorii, existența celei de A Treia Rome prin Imperiul Creștin al Rușilor, de vreme ce noul Împărat Rus ocrotea pe creștinii ortodocși aflați sub stăpânirea Imperiului Otoman.

Deci, conform acestei teorii despre A Treia Romă, Prima, A Doua și A Treia Romă sunt legate între ele de politică și crearea Capitalei fiecăruia din aceste Imperii, ceea ce afectează tronurile ecleziastice care se află în aceste capitale.

În ceea ce privește teoria celei de A Treia Rome, voi prezenta câteva elemente menționate de renumitul bizantinolog Steven Runciman în lucrarea sa *Marea Biserică în captivitate* (ediția română cu subtitlul *Un studiu referitor la Patriarhia Constantinopolului din perioada premergătoare cuceririi turcești până la Marele Război de Independență*, Traducere din limba engleză de Mihai-Silviu Chirilă, Editura Sofia, București, 2013; citatele care urmează sunt din capitolul 8, „Constantinopol și Moscova”, pp. 354-370).

Conform acestui mare bizantinolog, „cea mai remarcabilă izbândă a Bisericii bizantine a fost încreștinarea rușilor”. Cu toate că diferite cauze istorice au contribuit la schimbarea relației dintre Bizanț și Rusia de-a lungul timpului, totuși „Bizanțul a continuat să-și mențină controlul direct asupra Bisericii Ruse”, din moment ce Mitropolitul Rusiei era ales de către Patriarhia Constantinopolului.

Acest lucru s-a întâmplat și cu Mitropolitul Isidor al Kievului, care a fost inclus în suita Împăratului Imperiului Roman și a Patriarhului Constantinopolului la discuțiile cu latinii care au avut loc la Ferrara-Florența (1438-1439). Isidor a semnat pseudo-unirea, și acest lucru a dus la dezavuarea sa de către poporul rus, la caterisirea sa de către Sinodul din Moscova în anul 1441, și la fuga sa din Rusia, pentru a deveni apoi Cardinal al Papei.

Prințul rus Vasile al II-lea i-a trimis o scrisoare Patriarhului Ecumenic și l-a rugat să confirme desemnarea Mitropolitului Iona ca succesor al lui Isidor. În această scrisoare se mândrește „pentru lunga tradiție a ortodoxiei în Rusia din zilele noului Mare Constantin, evlaviosul țar al țării rusești, Vladimir”. Această scrisoare este importantă, deoarece Vladimir devenit creștin este caracterizat ca „nou Constantin” și arată în mod clar că prințul Vasile al II-lea „era gata să pretindă moștenirea și succesiunea lui Constantin”.

Într-o altă scrisoare, Prințul Vasile justifică propunerea sa de a-l desemna pe Iona nu din mândrie sau autosuficiență, ci pentru că „în veci vom rămâne întru toate credincioși ortodoxiei care ni s-a dat”. În mod clar se făcea referire la căderea Romeilor Ortodocși din adevăr odată cu semnătura lor la Conciliul de la Ferrara-Florența, ceea ce înseamnă că acest Sinod a jucat un rol negativ în privința unității dintre Bisericile Ortodoxe.

Este demn de reținut faptul că Mitropolitul Iona, într-o scrisoare scrisă în anul 1451, după Sinodul de la Ferrara-Florența, și cu doi ani înainte de căderea Noii Rome - Constantinopol în mâinile otomanilor, „a prezis căderea Constantinopolului, a Doua Romă. Ne îndreptăm acum spre ocrotirea Moscovei, ca A Treia Romă, și a Marelui Principe al Moscovei, ca Sfânt Împărat”.

Prin urmare, teoria despre A Treia Romă s-a configurat în urma pseudo-unirii dintre Bisericile de la Ferrara-Florența (1438-1439) și și-a început gestația înainte de căderea Constantinopolului în 1453, iar acest an este considerat data de naștere a celei de-A Treia Rome.

După câțiva ani, și anume în 1470, în timp ce Ivan al III-lea „declara că patriarhia (Constantinopolului) a fost lipsită de orice drept asupra Bisericii Ruse”, totuși „mitropolitul ales continua să ceară validare din partea Patriar-

hului, pe care îl recunoștea ca superior al său”. Însă, pentru că a încetat să mai existe un împărat creștin care să-i sprijine pe creștinii ortodocși, conducătorul rus a vrut să umple acest gol. Acest lucru a fost rânduit în persoana lui Ivan al III-lea, care s-a căsătorit în 1472 cu „Zoe Paleologhina, nepoata ultimului împărat bizantin”, și, astfel, a fost numit „nou Constantin”. Mitropolitul rus Zosima scria în anul 1492: „Împăratul Constantin a construit Noua Romă, Țarigradul / Constantinopolul, dar conducătorul și suveranul tuturor rușilor, Ivan Vasiliievici, noul Constantin, a pus bazele unui nou Constantinopol, Moscova”.

În 1498 Ivan al III-lea a fost încoronat „Țar, Mare Principe și Împărat al Tuturor Rușilor” de către Mitropolitul Simeon. Ceremonia de încoronare copia încoronarea Împăraților Romani, și Mitropolitul îi pune în vedere „să aibă grijă de toate sufletele și de creștinătatea ortodoxă”. De atunci este folosit titlul de Țar.

Patriarhul Ecumenic Teolipt I-ul i-a scris în anul 1516 suveranului rus Vasile al III-lea, numindu-l „preaînaltul și binevoitorul Țar și Mare Rege / Împărat [gr. *Basilea*] al tuturor țărilor ortodoxe ale Marii Rusii”, și lăsa să se înțeleagă că s-ar putea crea un „Stat ruso-bizantin”.

În 1511, un călugăr cu numele Filotei, de la Pskov, într-o alocuțiune adresată Țarului dădea glas acestor revendicări. El afirma: „Datorită dreptei atotputernicului și atotfiitorului Dumnezeu... și aceasta te-a înălțat, Atotblânde și Preaînalte Domn, Mare Prinț

Creștin Ortodox, Țar și Conducător al tuturor, pe tine care ești posesorul proprietăților sfințelor tronuri ale lui Dumnezeu, ale sfințelor Biserici ecumenice și apostolice ale preasfintei Maici a lui Dumnezeu... în locul Romei și Constantinopolului... Acum strălucește în lume, precum soarele pe cer, A Treia Romă, a împărăției stăpânite de tine și a sfintei Biserici apostolice și sobornicești, care este în credința creștină ortodoxă... Veghează și îngrijește-te preaevlavioase Țare, ca toate imperiile creștine să se unească cu al tău. Căci două Rome au căzut, dar a treia stă drept, iar a patra nu va fi. Căci împărăția ta creștină nu va reveni nimănui altcuiva, conform atotputernicului cuvânt al lui Dumnezeu”.

În pofida acestor evoluții din Rusia și în ciuda robirii de către otomani, Patriarhul Ecumenic a continuat să aibă o poziție superioară în Biserica Ortodoxă. Runciman scrie: „Chiar și cel mai fanatic susținător al celei de A Treia Rome nu știa cum ar fi putut să-l coboare în treaptă [pe Patriarhul Ecumenic]. Țarul însuși, nu numai că își dorea recunoașterea de către Patriarh, datorită prestigiului tradițional al acestuia din urmă, dar își dădea seama și de faptul că el, Țarul, nu putea deveni moștenitorul Cezarilor Bizantini și să fie în poziția de întâistătător al lumii ortodoxe fără bunăvoința și sprijinul Patriarhului”.

Apoi au urmat mai multe evenimente, deoarece rușii s-au sprijinit pe Ortodoxia lor și au cerut să primească cinstea și demnitatea patriarhale.

Luând în considerare aceste evenimente, Patriarhului Ieremia al II-lea al Constantinopolului, care era un „diplomat flexibil și realist”, într-un periplu al său în Rusia a acordat cinstea și demnitatea patriarhale în 1589, Patriarhia Moscovei devenind a cincea în șirul Patriarhiilor, după cea de Ierusalim, și nu a treia, după Patriarhia Alexandriei, așa cum ar fi vrut de la început rușii; și a fost ales primul Patriarh: Iov.

Țarul, în timpul schimbului de scrisori care a urmat alegerii, l-a caracterizat pe Patriarhul Ieremia al II-lea ca „Patriarh cu harul Sfântului și De-viață-făcătorului Duh, stătător pe cel mai înalt tron apostolic, moștenitor și păstor al Bisericii Constantinopolului, Părinte al Părinților”.

Patriarhul Ecumenic Ieremia al II-lea i s-a adresat Țarului ca „Țar ortodox, iubitor de Hristos și de Dumnezeu încununat, cinstit de Dumnezeu, preablând și preamărit între suveranii domnitori de Dumnezeu”. Apoi a adăugat: „De vreme ce prima Romă a căzut în erezia apolinaristă, și a doua Roma, care este Constantinopolul, a căzut în mâinile turcilor necredincioși, atunci marea ta împărăție rusească, preaevlavioase Țare, care este mai evlavioasă decât cele dinainte, este A Treia Romă, iar tu singur sub cer ești numit acum Împărat Creștin pentru toți creștinii din întreaga lume; de aceea actul nostru de fondare a Patriarhiei se va face în conformitate cu voia lui Dumnezeu, cu rugăciunile sfinților ruși, cu propria tu rugăciune către Dumnezeu și după voința ta”.

S. Runciman remarcă: „În acest fel, Ieremia clarifică faptul că recunoaște pretenția Rusiei de a fi a treia Romă din punct de vedere politic, dar nu bisericesc. Drepturile și obligațiile capului secular al lumii au trecut de la împărații Vechii Rome și Împărații Noii Rome la împărații Moscovei. Dar cea mai înaltă autoritate bisericească continuă să rămână Pentarhia Patriarhiilor, cu Constantinopolul în calitate de cap, și Moscova în coada listei, pentru a completa acum locul al cincilea, de pe care Roma a fost ștearsă pentru erezie.

Soluția lui Ieremia a fost de succes și inteligentă. El le-a dat ortodocșilor o protecție lumească puternică, în termeni suficient de lingușitori pentru protector, astfel încât acesta să renunțe la pretenții bisericești mai mari. Rușii n-au renunțat deplin la credința lor în înalta lor sfințenie, dar relațiile lor cu grecii s-au îndreptat de atunci. Ortodocșii aflați sub stăpânire turcească au simțit acum că nu era complet lipsiți de prieteni. Încrederea lor a fost reînsoțită. Este adevărat că această prietenie nu le-a ușurat legăturile cu stăpânii lor turci, care o priveau cu suspiciune, și nici în viitor nu i-au ajutat în relațiile cu puterile occidentale. Dar a ajutat la salvarea Ortodoxiei”.

Aceste date sunt furnizate de către bizantinologul Steven Runciman, și ele ilustrează cum s-a zămislit ideea Rusiei ca A Treia Romă, care s-a ivit odată cu tragicele evenimente ale Conciliului Ferrara-Florența (1438-1439), s-a configurat în perioada cuprinsă între 1439-1453, și s-a născut în cele din urmă în anul 1453, odată cu căderea Constantinopolului în mâinile otomanilor. Rușii ortodocși l-au văzut pe Țarul lor ca singurul Împărat Ortodox, iar romeii supuși îl erau considerau protectorul lor.

Cam în felul acesta s-a dezvoltat ideea celei de-A Treia Rome din punct de vedere politic, dar nu bisericesc. Cu trecerea timpului, ideea celei de A Treia Rome a fost îmbrățișată și de către Patriarhia Rusiei.

Întrebarea este: Există A Treia Romă? Eu susțin, desigur, că nu există o A Treia Romă, în principal din trei motive.

Primul motiv constă în faptul că nu a existat niciodată A Doua Romă. Istoria cunoaște Roma din Italia, capitala vechiului Stat Roman, care mai târziu s-a numit Vechea Romă, dar și Noua Romă, care este Constantinopolul în urma mutării capitalei Imperiului Roman de către Constantin cel Mare din Roma Italiei în Bizanțul din Tracia orientală, care n-a numit Noua Romă. Așadar, de vreme ce nu există A Doua Romă (și în mod greșit se spune așa, atunci când este pomenită această expresie), nu există nici o A Doua Romă (și numirea aceasta e inexactă), nu poate exista nici A Treia Romă.

Trebuie remarcat că Imperiul Roman unificat a avut la început capitală Roma din Italia, și apoi Noua Romă din Tracia. Partea de vest a Imperiului Roman a fost cucerită treptat de neamuri germanice, și în cele din urmă de către franci, iar mai târziu și partea de est a fost luată în stăpânire de către otomani. Așadar, de vreme ce Imperiul Roman a dispărut ca Stat-Imperiu, nu poate exista vreo A Treia Romă. Aceasta ar presupune în cele din urmă existența Imperiului Roman ca structură de stat.

Al doilea motiv pentru care nu este valabilă teoria despre A Treia Romă este că Biserica se bazează pe dreptul ei canonic, are alte ritmuri, și, desigur, se întemeiază pe canoanele Sinoadelor Ecumenice. În mod special pomenesc canonul 28 al celui de-al IV-lea Sinod Ecumenic, care are o însemnătate ecumenică. Astfel, Patriarhia Noii Rome - Constantinopolului, desigur după îndepărtarea Patriarhului Vechii Rome - a Papei, datorită ereziei, este Biserica Celui Dintâi Tron prin hotărârea Părinților călăuziți de Sfântul Duh, iar nimeni nu poate să submineze această instituție a Pentarhiei.

Al treilea motiv pentru care nu este validă teoria despre A Treia Romă din punct de vedere eclezial este faptul că Biserica Rusă a dezvoltat în secolul al 19-lea o teologie particulară, potrivit căreia teologia rusă ar fi cumva superioară teologiei Părinților Bisericii din primele opt secole.

Amintesc concepția lui Alexie Homiakov, aparținând și altora care i-au împărtășit ideile, care a creat teoria conform căreia cultura se împarte în două direcții principale, și anume iranianismul, care s-a manifestat în Iran și care este o cultură agrară și se distinge prin principiul libertății comunității, și pe de altă parte cușitismul [de la numele Cuș (fiul cel mare al lui Ham, fiul lui Noah, Fc 10, 6 și 1 Cronici 1, 8, n.t.), denumire a popoarelor descendente din acesta, localizate în sudul Numibiei, Etiopia, Somalia, Egiptul superior și sudul Arabiei, n.t.], dezvoltat în Egipt, Babilon, China de Sud, China, și s-a distins prin analiză, logică, și construcții monumentale.

Homiakof susține că principiile cușite au influențat creștinismul occidental, și parțial pe cel oriental, prin puternicele înrăuriri ale organizării politice romane, ale legii asupra însușirilor omului și raționalității, în timp ce viața și teologia rusă se deosebesc prin principii iranianiste, adică libertate și iubire. Aceste idei au dat naștere teologiei postpatristice, pe care o consideră superioară teologiei patristice și scolastice.

În consecință, teoriile despre cea de A Treia Romă sunt inacceptabile în toate privințele. Dacă s-ar înțelege acest lucru, probabil că s-ar soluționa și alte conflicte care decurg vremelnice din aceasta. Cine subminează instituția sfântă [gr. *iepo*, adică sacră, n.t.] a Patriarhiei Ecumenice, în oricare mod, instituție consfințită de Sfântul Duh în Sinoadele Ecumenice, acela va eșua în toate timpurile și la toate nivelurile. Pentru că nu trebuie să transgreșăm hotarele „statornicite de Părinții noștri”.

(Octombrie 2018)

Traducere din limba greacă de pr. Florin-Cătălin Ghiț

* Sursa: <https://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/24157-naupaktou-ierotheos-uparxei-triti-romi> (accesată în 2 noiembrie, 2018).

Unitatea organică a umanității, în antropologia creștină

„...vina / fiecărui rănește pe toți”¹
(Daniel Turcea)

Radu Micu

na dintre premisele fundamentale pe care se sprijină antropologia și soteriologia creștină e constituită de identitatea de natură a omenirii. Această identitate nu se poate rezuma la o simplă abstracție a unui fond comun de însușiri esențiale sau la o corespondență a caracteristicilor comune dintre indivizi în ansamblul multiplicității ireductibile a actualizărilor ipostatice. Ea nu poate fi rezumată la un simplu construct mental în vederea unei cristalizări sistemice arbitrare căci, în acest caz, ar rezulta imposibilitatea unei unificări reale sau a concretizării unității, tocmai datorită divizivității și pluralității, prin urmare ar însemna că omenirea se află într-o insolubilă și insurmontabilă individuație personală, într-o pluralitate fragmentară iremediabilă. De asemenea, ar decurge imposibilitatea elaborării unei antropologii ca edificiu al universalității arhitectonice a omenescului și, implicit, imposibilitatea elaborării unei morale unice cu valabilitate universală.

Această unitate e necesar să aibă o subzistență reală, să fie ceva cu mult mai mult decât simpla însumare unui fond comun de caracteristici. Ea ar trebui să aibă substanțialitatea unei conexiuni unificatoare care să tranșeze limitele pluralității ipostatice omenesci și să se constituie ca integralitate, ca plenitudine. Așadar e necesară existența unui temei real de unitate dintre oameni care să depășească limitele pozitive ale multiplicității individuale.

Substratul totalizant al omenirii este constituit de identitatea de natură. Identitatea după natură este centrul de convergență al umanității, care reunește în mod propriu și real și care interconectează toate individualitățile omenesci personale. Ea reprezintă fundamentul obiectiv de incorporare a tuturor persoanelor printr-o asimilare organică într-un fond comun. Fondul comun determină condiția de posibilitate atât a răsfrângerii repercusiunilor degenerative ale căderii primordiale, cât și a mântuirii obiective. Edificarea scripturistică a acestei condiții se regăsește în teologia paulină: „De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el” (Rm 5, 12). Unitatea de fond constituie condiția de posibilitate a răscumpărării prin recapitulare integrativă universală.

Consecințele care decurg din această stare participativă la unitate sunt afectabilitatea reciprocă, posibilitatea comunierii, vulnerabilitatea interpersonală. Comuniunea este concretizarea factuală în ordinea comunitară a acestei unități de fond care stă la baza potențialității convergenței interpersonale. În concepția antropologiei creștine nu se poate elabora o morală individualistă a unei detașări totale, a unui fâgaș personal propriu și independent. Fără raportarea la semenii, verticalitatea raportului cu divinul rămâne într-o singularitate fragilă și este supus disoluției. Pe de altă parte, o orizontalitate exclusivă ar fi o formă relațională dez-axată, fără pilon de susținere și fără centralitate structurantă, deci suspendată și versatilă, rezumându-se la o simplă normativitate funcțional-socială. Considerăm că nu întâmplător Decalogul plasează poruncile referitoare la relația cu Dumnezeu înaintea celor care reglementează relațiile dintre semenii (Iș 20, 2-17; Dt 6, 21), marcând ierarhia importanței respectării acestora, astfel că ultimele șase se sprijină pe primele patru care dau consistența axialității normative ale celorlalte. Iubirea de semenii ca temei al comuniunii e în mod evident, articulată pe iubirea verticală.

Respectarea și iubirea aproapelui conferă plenitudine și reprezintă rezultatul simptomatic al fecundității iubirii de Dumnezeu. Acest fapt determinat de fondul identitar comun generează coresponsabilitate a fiecărui pentru toți. Coresponsabilitatea nu e doar în contextul unei interferențe nemijlocite, conștiente dintre oameni al cărei mecanism causal e perfect transparent, ci implică într-un fel omenirea ca întreg în virtutea participăției individuale a „fiecărui” la „toți”. Conexiunea e una organică și reală și e substratul unificator al umanității ca purtătoare a chipului dumnezeiesc (Fc 1, 27).

Aspectul identității de natură ca temei al comuniunii

¹ Versiunea integrală a poemului e următoarea: „Poți ucide / singur în încăperea, / cu o gând poți opri / viața să-nceapă sfânta, neasemuita / iertare, / cu o faptă sau cu o privire / vina / fiecărui rănește pe toți”, Daniel TURCEA, „Vinovat” în *Cântarea treptelor*, Eikon, Cluj-Napoca, 2014.

este subliniat de Pr. Stăniloae în direcția stabilirii unei corelații analogice cu paradigma Sfintei Treimi: „Dacă spre comuniunea fără sfârșit cu Dumnezeu și spre creșterea spirituală în El ne atrage numai participarea misterioasă a chipului din noi la modelul Său și funcțiile active ale energiilor dumnezeiești, spre comuniunea fără sfârșit cu semenii noștri în Dumnezeu, fără de care nu putem spori nici în comuniunea cu Dumnezeu, ne atrage nu numai participarea comună la viața de comuniune a Treimii și bogăția energiilor care ne comunică tuturor acea viață de comuniune, ci și natura noastră comună, sau faptul că aceeași natură subzistă în mai multe ipostasuri”².

În supraființialitatea comuniunii interne absolute a Persoanelor Sfintei Treimi nu există divergență volițională. Atributele divine sunt specifice Ființei, astfel că fiecare dintre acestea sunt la fel de proprii fiecărei Persoane. Din caracterul comun al însușirilor rezultă caracterul unitar al voinței absolute infinite a lui Dumnezeu. Acel tip de unitate tainică de o impenetrabilă suprarationalitate în care Ipostasele sunt „unitate fără să se amestece și despărțite fără să se despartă”³ reprezintă paradigma transcendentă a coeziunii care întemeiază unitatea multiplă a omenirii.

Această unitate de fond, totalizantă prin definiție, nu îngăduie elaborarea unei etici individualiste în care autonomia individuației personale primează, ci doar o morală universal-inclusivă. Nu e posibilă o segregare totală a individuației, care să anuleze responsabilitatea fiecărui pentru fiecare. Baza mântuirii e comuniunea, a cărei posibilitate e întemeiată tocmai pe această joncțiune identitară.

Coresponsabilitatea și, implicit, culpabilitatea rezultă din acest tip de stare participativă implicită la integralitate organică a omenirii. Nimeni nu e vinovat doar față de sine, căci actul individual se asimilează în întreg. Vinovăția individuală comportă o nebanuită și subtilă înrăurire expansivă ce poate căpăta amplitudini inestimabile.

Acest tip de coresponsabilitate izvorâtă din fondul comun de participăție a individualităților personale omenesci întemeiază morala comuniunii și a relației. Numai o asemenea conștiință a coparticipăției tuturor va putea genera sentimentul unei înalte responsabilități și va aboli individualismul etico-pragmatic, amplificând sentimentul solidarității umane.

² Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 422.

³ Ioan DAMASCHIN, *Dogmatica*, trad. de Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993, p. 24.

Monahia Andreea (Mădălina) Zdrobău și Sora Laura Drăghiciu (eds.), *Monografia Mănăstirii Mihai-Vodă Turda*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2018.

Annul centenarului Marii Uniri a fost marcat în diferite modalități și contexte. Biserica Ortodoxă, care a avut atunci o contribuție aparte, s-a străduit și ea să-și aducă aportul la evidențierea importanței acestui moment,

atât prin proiecte editoriale, cât și edilitare, comemorându-și personalitățile și reliefând meritele lor. Un astfel de proiect a fost și mănăstirea Mihai Vodă de la Turda. Ctitorie a mitropolitului Bartolomeu¹, ea a fost preluată și desăvârșită de către urmașul acestuia în scaunul ștefanian, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Pronia divină, dar și grija chiriarhului locului, au făcut ca tocmai în acest an de maximă importanță, complexul monastic să fie pregătit pentru sfințire. Un astfel de demers, ce a presupus vizita unui frumos sobor de arhierii și preoți, dar și o prezență semnificativă de credincioși, nu putea să nu fie însoțit și de o apariție editorială. Astfel, prin grija maicii starețe

¹ Care, cu prilejul canonizării Sfinților Martiri și Mărturisitori născuți, ține să evidențieze acest aspect în cuvântul dânsului: „Din inițiativa mea nu s-a născut decât o singură așezare monahală, aproape de Turda, mănăstirea „Mihai Vodă”, chiar pe locul unde a fost ucis mișelește Mihai Viteazul. Fiind acolo la o serbare, am ținut o cuvântare și am zis: acest mare voievod, primul care a realizat unitatea politică a poporului român din cele trei provincii, nu poate fi sărbătorit doar o dată pe an, ci pomenit zi și noapte, iar acest fel de pomenire nu se poate face decât în mănăstiri, unde se practică rugăciunea neadormită...” IPS. Bartolomeu Anania, „Cuvânt la canonizarea Sfinților Martiri Născuți”, în *Renașterea*, Serie nouă, XIX (2008), nr. 5(217), p. 1.

Andreea Zdrobău și a surorii Laura Drăghiciu, mănăstirea voievodală, ridicată în vecinătatea cenotafului voievodului întregitor de țară, beneficiază nu doar de un veșmânt de sărbătoare, constând dintr-o biserică frumoasă și un corp de chilii proaspăt finalizat, ci și de o monografie ce impresionează atât prin ținuta grafică, cât și prin conținutul și valoarea materialului istoriografic oferit.

Deși mănăstirea este tânără ca vârstă, ea poartă pe umeri povara unei istorii îndelungate, înrădăcinându-se în însăși actul martiriului lui Mihai Viteazul. Conștiente de acest fapt, maicile au ținut să dedice un capitol personalității, activității și morții lui martirice, realizând astfel o frumoasă punte între epoci și generații și reliefând continuitatea care există între locașul monahal și moștenirea sa istorică. În același timp, într-o notă caracteristică cercetărilor dedicate genului monografic ce sunt întocmite în conformitate cu toate canoanele metodologice în vigoare, dânsese au realizat și o prezentare istorică a Turzii și importanței ei istorice.

Apoi, într-un capitol aparte, bine documentat și abundând de informații inedite, dânsese vorbesc despre inițiativa vrednicului de pomenire, mitropolitul Bartolomeu și prezintă succesiv, în ordine cronologică, etapele care au dus la transpunerea ei în faptă. Informațiile cu caracter istoric sunt dublate de o ilustrație amplă și bine realizată, care îi oferă cititorului posibilitatea să pătrundă în paralel în istoria locului, atât prin intermediul lecturii, cât și prin cel al imagini, dar și de date privitoare la modul în care a variat componența obștii de-a lungul timpului, duhovnici, programul liturgic sau activitățile adiacente ce au avut legătură cu spațiul avut în vedere.² Apoi, aparatul critic bine întocmit, lista bibliografică amplă și anexa fotografică, sunt completate de o anexă documentară care nu doar completează din punct de vedere informațional demersul, ci se constituie și în frumoase argumente și mărturii. În plus, cele două autoare nu uită nici de oamenii de seamă de numele cărora se leagă construcția sfântului locaș, cărora le dedică fie pasaje din text, fie adevărate subunități tematice, în care le prezintă întreaga operă, insistând însă asupra modului în care au influențat destinul locului avut în vedere cazul Înaltpreasfințitului Părinte Bartolomeu și cel al Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei).

Scrisă într-un mod plăcut, abundând de informații noi și inedite și evaluând critic istoriografia existentă, pe care o sintetizează și completează, monografia mănăstirii „Mihai Vodă”, care a completat din punct de vedere editorial evenimentul sfințirii acesteia, se constituie într-o valoroasă contribuție documentară, ce merită lecturată atât de către cei care doresc să cunoască istoria acestui loc atât de încărcat duhovnicește, cât și de către specialiști. Bogata și frumoasa lui dimensiune narativă e completată de frumoasele ilustrații și anexe, toate contribuind la conturarea unei adevărate fresce, care reușește să-l facă pe cititorul familiarizat cu locul, sau care a contribuit la realizarea anumitor momente din istoria lui, să se teleporteze în timp, retrăindu-le, iar pe cel care nu a ajuns încă să pășească aici, să se teleporteze efectiv în atmosfera de aici, sau în anumite momente istorice, trăind intens decapitarea lui Mihai Viteazul sau militând alături de oameni precum Mitropolitul Bartolomeu pentru edificarea unui lăcaș dedicat acestuia.

Ierom. Maxim Morariu

² Astfel, de exemplu, se arată acolo că: La mijlocul anului 2011 are loc instalarea unei noi obști monahale în fruntea căreia se află Monahia Andreea (Mădălina) Zdrobău, în calitate de stareță, și Părintele Protosinghel Ilie (Ioan) Hanuschi, în cea de preot slujitor. Moment important și decisiv, pentru că viața duhovnicească s-a amplificat, incinta s-a amenajat corespunzător, casa preotului și stăreției sunt date în folosință, chiliile se completează vizibil obștea devenind mai numeroasă, șantierul a continuat cu mai multă râvnă, îndreptându-se totul spre încununare: Sfințirea ansamblului și Târnosirea bisericii. Odată cu numirea părintelui Ilie Hanuschi ca preot slujitor al Mănăstirii „Mihai Vodă” la începutul lunii mai a anului 2011 și aprobarea cererii de retragere din stăreție a monahiei Meletina Moroza, „imobilul finalizat numai în parte, adăpostește o [nouă] obște, relativ tânără, aflată la început de drum, de șapte viețuitoare „aflate sub oblăduirea duhovnicească a monahiei bisritene Andreea, și a ex-starețului Măglinei, părintele Ilie, [și care] sunt, în marea lor majoritate, școlite în tradiția monahală multiseclară vâlceană, avându-și începuturile la mănăstirea Govora (...) și ulterior trecute prin focul încercărilor la Salva”. Monahia Andreea (Mădălina) Zdrobău și Sora Laura Drăghiciu (eds.), *Monografia Mănăstirii Mihai-Vodă Turda*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2018, p. 49.

Agenda PS Vasile (decembrie 2018)

2 decembrie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din biserica cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

9 decembrie: Cu ocazia Sărbătorii „Sf. Ierarh Nicolae” este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

14 decembrie: Participă la slujba de priveghere oficiată de Preacucerul Părinte Protipop Dan Hognogi, a adormitei roabei lui Dumnezeu Pop Ana, mătușa Preasfințitului Vasile Someșanul, care depășise vârsta de 101 ani

16 decembrie: Este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor, din Cluj-Napoca, unde la Sfânta Liturghie rostește ecfonise și binecuvântări.

23 decembrie: În Duminica dinaintea Nașterii Domnului este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

20-24 decembrie: În această perioadă primește la reședință grupuri de colindători din cadrul Eparhiei;

25 decembrie: De Sărbătoarea „Nașterii Domnului” participă la Sfânta Liturghie la Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor, din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări

26 decembrie: Cu ocazia „Soborului Maicii Domnului” la Sfânta Liturghie este prezent în Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor, din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări

27 decembrie: În ziua prăznuirii „Sfântului Arhidiacon Ștefan” participă la Sfânta Liturghie în Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor, din Cluj-Napoca

30 decembrie: Cu ocazia zilei de naștere Preasfințitul Episcop Vasile Someșanul participă la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia „Pogorârea Sfântului Duh” - Zorilor Cluj-Napoca, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Preacuviosul Părinte exarh, Arhimandritul Dumitru Cobzaru rostește din inimă un mănunchi de cuvinte înălțătoare, prin intermediul căruia îl felicită pe Preasfințitul Vasile Someșanul la împlinirea vârstei de 70 de ani. Credincioși prezenți în biserică au cântat în cor „La mulți ani!!!”. La final Preasfințitul Vasile Someșanul mulțumește tuturor celor prezenți pentru atmosfera sărbătorească.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (decembrie 2018)

În perioada 28 noiembrie - 6 decembrie 2018 s-a desfășurat un ciclu de activități sub egida Săptămâna Facultății, dedicat Centenarului Marii Uniri.

Miercuri, 28 noiembrie 2018, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a avut loc o seară culturală, intitulată Seara Ierarhilor: *Episcopul ctitor Nicolae Ivan și Mitropolitul fondator Bartolomeu Anania*. Au susținut prelegeri dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, cercetător științific la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj-Napoca și doctorand în cadrul Școlii doctorale de Teologie „Isidor Todoran”, care a vorbit despre personalitatea Episcopului Nicolae Ivan, cel care a făcut demersurile, pentru înființarea Academiei Teologice și Pr. dr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, care a adus în atenția auditoriului caracterul Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania, fondatorul Mitropoliei Clujului. Moderatorul și gazda evenimentului a fost Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății.

Luni, 3 decembrie 2018 a avut loc lansarea cărții *Când adevărul poartă numele dragostei* a Lect. univ. dr. Nicolae Turcan (au vorbit Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea și Pr. lect. univ. dr. Grigore Dinu Moș), lansarea colecției *Theologia et Philosophia*, Ed. Eikon, coordonată de Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie al Universității „Babeș-Bolyai” și lansarea revistei *Diakrisis*, Yearbook of Theology and Philosophy, editată de Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie (au vorbit Lect. univ. dr. Nicolae Turcan și Valentin Ajder).

Martți, 4 decembrie 2018 a avut loc lansarea cărții *Orașul - deșert. Reflecții citadine despre părinții pustiei* a dr. Paul Siladi (au vorbit: Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa și Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa și Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru).

Miercuri, 5 decembrie 2018, în prezența IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci a susținut conferința: Prezența și receptarea Părintelui Constantin Galeriu în agora virtuală. Secvențe digitale la 100 de ani de la nașterea sa. Corul de Cameră *Psalmodia Transylvanica*, dirijat de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu și Arhid. drd. Daniel Frumos a susținut un concert de colinde. În seara aceeași zile în capela Facultății a fost săvârșită slujba Privegherii de către Arhim. lect. univ. dr. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și

Clujului, în cinstea Sfântului Ierarh Nicolae, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei, ocrotitorul spiritual al Facultății. La final, Părintele Arhim. Benedict a ținut un cuvânt de învățătură.

Joi, 6 decembrie 2018, în capela facultății Sf. Liturghie a fost săvârșită de IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în sobor de preoți și diaconi profesori, cu participarea studenților și a tuturor ostentorilor facultății. Răspunsurile la strună au fost date de Corul Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu și Arhid. drd. Daniel Frumos. În cuvântul de învățătură, Mitropolitul Clujului le-a vorbit studenților teologi despre viața Sfântului Nicolae, îndemnându-i să fie buni misionari ai Bisericii în lumea contemporană. Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a oferit, la finalul Sfintei Liturghii, tuturor profesorilor, Ordinul Centenar „Mihai Vodă”, instituit de Arhiepiscopia Clujului cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la Marea Unire.

Duminică, 2 decembrie 2018, Preasfințitul Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, în fruntea unui sobor de preoți. Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a rostit cuvântul de învățătură care a avut ca temă Evanghelia duminicii, a vindecării orbului din Ierihon. La sfârșitul slujbei, PS Episcop Iustin i-a oferit cea mai înaltă distincție a Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului: Crucea „Sfântul Iosif Mărturisitorul din Maramureș”, în semn de înaltă apreciere pentru întreaga activitate de profesor și de slujitor al Sfântului Altar.

Joi, 6 decembrie 2018, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Președintele al Senatului Universității Babeș Bolyai a fost invitatul Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români Filiala Cluj-Napoca la o seară duhovnicească, participând la slujba Vecerniei de la Catedrala Mitropolitană, la sfârșitul căreia a rostit un cuvânt de învățătură, iar apoi în Amfiteatrul **Facultății de Chimie** s-a întâlnit într-un **dialog cu tinerii**. Tema întâlnirii a fost: *Mila. blândețea - putere sau slăbiciune?* (cu referire la virtuțile Sfântului Ierarh Nicolae).

În zilele de 6 și 7 decembrie 2018, Centrul de studii Biblice al Universității „Babeș-Bolyai” a organizat conferința internațională: *Mapping the Theology and Religious Studies Curriculum: Religion and Human Rights*. În cadrul acesteia ierom. Drd. Maxim Morariu a susținut comunicarea cu titlul: *Nichifor Crainic's Anti-Semitic Views as Reflected in the „Gândirea” Journal*.

În perioada 7-15 decembrie 2018, Corul de Cameră *Psalmodia Transylvanica*, dirijat de **Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu** a efectuat un turneu în Italia, cu următorul program: vineri 7 decembrie - concert la Teatrul Duse din Asolo cu ocazia sărbătoririi Centenarului Unității; sâmbătă 8 decembrie - concerte în parohiile San Giacomo, San Giuseppe din Treviso și la catedrala San Nicolo din Treviso; duminică 9 decembrie - Sf. Liturghie în parohia ortodoxă din Treviso și concert de colinde; luni 10 decembrie - vizitarea sanctuarului Madonei di San Luca și centrul vechi al Bologniei și concert în biserica parohială; marți 11 decembrie - vizitarea orașului San Marino, concert în Biserica San Giovanni Battista; miercuri 12 decembrie - la Modena, vizită casa memorială Luciano Pavaroti, concert; joi 13 decembrie - vizitarea orașului istoric Dozza, vizitarea Imolei, concert; vineri 14 decembrie - la Ravena, vizită ghidată a monumentelor bizantine, concert de colinde.

Martți, 11 decembrie 2018, la Casa de Cultură a Studenților, sub egida Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și a Organizației Creștine „Agape. Prețuim Familia”, a avut loc, în prezența IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, dezbaterea: *Ce fel de viitor ne construim?*, la care au luat parte Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană și Conf. univ. dr. Adrian Papahagi de la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”. Moderatorul dezbaterii a fost domnul Vasile Bănescu, consilier patriarhal și purtător de cuvânt al Patriarhiei Române.

Martți, 11 decembrie 2018, preoții din parohiile Protopopiatului Ortodox Cluj II, s-au reunit într-o ședință administrativă la Centrul Eparhial. Invitatul special a fost Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș Bolyai” care le-a vorbit preoților despre anul centenar ca motiv al redescoperirii demnității naționale.

Miercuri, 12 decembrie 2018, la biserica „Schimbarea la Față” a avut loc, cu participarea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Întâlnirea Tinerilor Creștini Ortodocși din Cluj-Napoca. Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci a susținut prelegerea cu tema: *Cum îmi trăiesc Crăciunul?*

Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca a găzduit miercuri, 12 decembrie 2018, conferința cu tema: *Duhul lumii și duhul Bisericii*, susținută de dl. Vasile Bănescu, consilier patriarhal și purtător de cuvânt al Patriarhiei Române. Evenimentul a fost organizat de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj Napoca.

Joi, 13 decembrie 2018, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie al Universității Babeș-Bolyai a organizat conferința cu titlul: *Biografia spirituală a Simonei Weil* susținută de dr. Paul Siladi.

Joi, 13 decembrie 2018, a avut loc în biserica „Sf. Treime” din Cluj-Napoca, ședința preoților din cadrul Protopopiatului Ortodox Cluj I. În cadrul acesteia, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a susținut prelegerea intitulată: *Pastorația într-o societate nevrotică*.

Joi, 13 decembrie 2018, la Muzeul Municipal din Dej, a avut loc lansarea volumului omagial intitulat *Omilii pe timp de război*, care îl are autor pe Pr. drd. Cătălin-Veronel Varga, paroh la parohia Jichișu de Jos (doctorand la specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă). Au luat cuvântul Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai” și Conf. univ. dr. Ion Cârja de la Facultatea de Istorie și Filosofie a UBB.

Duminică 16 decembrie 2018, la Catedrala Mitropolitană a avut loc Concertul de Colinde susținut de Corurile Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijori: pr. Prof. Univ. dr. Vasile Stanciu, Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu și Arhid. drd. Daniel Frumos. Au fost interpretate colinde care i-au avut ca autori pe: Gheorghe Danga, Nicolae Lungu, Gheorghe Cucu, Valentin Teodorian, Vasile Pop Băleni, Gheorghe Șoima, Timotei Popovici, Vasile Popovici, Marius Căteanu, Radu Antofie, Stelian Ionașcu, Dariu Pop și Gelu Stratulat.

Martți, 18 decembrie 2018, la Catedrala Mitropolitană s-a organizat tradiționala *Seară ecumenică de colinde*. Au participat corurile facultăților de teologie din Universitatea „Babeș-Bolyai”, însoțite de decanii acestora, precum și de reprezentanții Bisericilor istorice din Cluj-Napoca, ca invitați speciali ai IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Facultatea noastră a fost reprezentată de Corul de Cameră *Psalmodia Transylvanica*, dirijor **Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu**. Au mai participat: Corul *Magnificat* al Catedralei Greco-catolice Schimbarea la Față din Cluj-Napoca, dirijor: Prof. dr. Alexandru Suciuc; Corul Facultății de Teologie Reformată din Cluj-Napoca, specializarea Teologie didactică muzicală, dirijor: Asist. univ. drd. Toadere Kovács Dalma; Corul *Sfântul Ieronimus* al Facultății de Teologie Romano-catolică din Cluj-Napoca, dirijor: Prof. Marton Szabolcs; Corul *Astra - Câmpia Turzii*, dirijor: Lect. univ. dr. Rodica Trandafir; Corul *Viva la Musica* al Forumului Democrat German din Cluj-Napoca, dirijor: Prof. Francisc Mureșan; Corul *Oremus* al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, dirijor: Arhid. asist. univ. dr. Daniel Mocanu; Corul *Sfânta Cecilia* al bisericii Romano-catolice Sf. Mihail din Cluj-Napoca, dirijor: Prof. Dr. Potyo István.

Duminică 23 decembrie 2018, corului Catedralei mitropolitane, dirijat de **Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu** a susținut un concert de colinde. În program au fost lucrări de Paul Constantinescu, Adrian Pop, I. D. Chirescu, Ilarion Cocișiu, Radu Zamfirescu, Augustin Bena, Teofil Coste, Ioan Brie. IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt cu această ocazie.

În Duminicile Postului Nașterii Domnului, studenții Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, însoțiți de cadre didactice au continuat activitatea misionară ce constă în cântarea la strună și oferirea răspunsurilor la Sf. Liturghie, rostirea unui cuvânt de învățătură și discuții cu preoții și cu credincioșii din parohiile Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, după următorul program: duminică, 18 noiembrie 2018 Parohia Rebrîșoara - Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea; duminică, 25 noiembrie 2018 Parohia Braniște - Diac. asist. univ. dr. Nicolae-Olimpiu Benea; duminică, 2 decembrie 2018 Parohia Luna de Sus - Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru; duminică, 9 decembrie 2018 Parohia Orman - Pr. lect. univ. dr. Gigore-Dinu Moș; duminică, 16 decembrie 2018 Parohia Sf. Vasile cel Mare Cluj-Napoca - Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci.

În perioada 16 - 20 decembrie 2018 a avut loc la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca ultima săptămână duhovnicească a Postului Crăciunului: duminică, 16 decembrie 2018 a fost săvârșită Vecernia, la Catedrala Mitropolitană urmată de Concertul de Colinde susținut de Corurile Facultății de Teologie Ortodoxă. Î. P. S. Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a susținut o cateheză; luni, 17 decembrie 2018 a fost săvârșită Rugăciunea de dimineață, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană. A predicat Ierom. Siluan Popescu, duhovnicul Mănăstirii „Sf. Elisabeta” din Cluj-Napoca; marți, 18 decembrie 2018 a fost săvârșită Rugăciunea de dimineață, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană, urmată de Seara ecumenică de colinde; miercuri, 19 decembrie 2018, a fost săvârșită Rugăciunea de dimineață, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană, urmată de Concertul susținut de Corul Seminarului Teologic Ortodox și de Corul Liceului Teologic Reformat; joi, 20 decembrie 2018, a fost săvârșită Sfânta Liturghie, la Capela Facultății, iar seara, Vecernia, la Catedrala Mitropolitană. A predicat P S Timotei Sătmăreanul, Arhiereu vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, la invitația ASCOR Cluj-Napoca. În continuare, IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a fost colindat la reședința mitropolitane de studenții și profesorii facultății noastre

Dr. Dacian But-Căpușan

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Decembrie 2018

1 Decembrie: În zorii Zilei Naționale, la Gara C.F.R. din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe tinerii elevi ce pornesc cu Trenul Centenarului înspre Alba-Iulia, pentru a participa la manifestările organizate. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Piața „Mihai Viteazul” din Cluj-Napoca, asistă la momentul solemn al depunerii coroanelor de flori la statuia Voievodului.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba de Te-Deum cu prilejul Zilei Naționale a României. Rostește un cuvânt de binecuvântare pentru poporul român.

În Piața „Avram Iancu” din fața Catedralei Mitropolitane, asistă la ceremonialul militar și cultural, organizat cu prilejul Zilei Naționale. Rostește o alocuțiune.

La Alba-Iulia, asistă la momentul sfințirii Monumentului Marii Uniri de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Participă la inaugurarea podului construit în fața Catedralei Reîntregirii și asistă la impresionanta paradă militară organizată. Face o vizită la Reședința Eparhială. Este însoțit de PC Pr. Liviu Vidican Mancu, directorul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

În sala de festivități a Hotelului „Grand Italia” din Cluj-Napoca, participă la recepția oferită cu prilejul Zilei Naționale a României de către Fundația „Transilvania Leaders”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 decembrie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Gheorgheni, protopopiatul Cluj I, pe diaconul Dan Alexandru Horvat (hirotonit diacon în data de 21 noiembrie la Gherla). Conferă membrilor Permanenței Eparhiale și slujitorilor Catedralei, Ordinul „Mihai Vodă”. Hirotonește într-un protosinghel pe PCuv. Ierom. Iosif Moldovan.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Alexandru Ștefan Szakacs, de la parohia Stupini, protopopiatul Beclean.

3 decembrie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot paroh la parohiile „Buna Vestire” din cartierul clujean Iris, Sărata (protopopiatul Dej), Florești și Tăure (protopopiatul Năsăud) și Ciceu Mihăiești (protopopiatul Beclean).

În Garnizoana Armatei a IV-a, participă la momentul solemn al citirii ordinului de acordare a încă unei stele domnului comandant, General Virgil-Ovidiu Pop.

4 decembrie: Săvârșește slujba de binecuvântare a paraclisului din incinta Grădiniței cu program prelungit „Căsuța Fermecată” din Gherla. Rostește un cuvânt de învățătură. Asistă la programul artistic susținut de copiii din grădiniță cărora le împarte daruri de Moș Nicolae.

În parohia Cubleșu Someșan, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Traian Zaharie Todoran), săvârșește slujba de binecuvântare a noului monument ridicat în memoria eroilor neamului nostru. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

5 decembrie: În localitatea Târgu-Lăpuș, județul Maramureș, împreună cu PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăreanului, săvârșește slujba de resfințire a monumentului, complet restaurat, ridicat în memoria eroilor martiri lăpușeni, uciși la 5 decembrie 1918. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, participă la o seară duhovnicească dedicată hramului capelei instituției de învățământ. Asistă la conferința susținută de PC Pr. Prof. Liviu Vidican Mancu și la concertul de colinde susținut de membrii corului „Psalmodia Transylvanica”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

6 decembrie (Sfântul Ierarh Nicolae): Cu prilejul hramului, în Capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Arhim. Teofil Tia), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon, pe tânărul Liviu Adrian Barz. Conferă tuturor cadrelor didactice, Ordinul „Mihai Vodă”.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor

9 decembrie: În Biserica Ortodoxă Sârbă din Budapesta, împreună cu ÎPS Părinte Amfilohie de Muntenegru și cu PS Părinte Lukian, episcopul ortodox sârb din Ungaria, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. Acordă părintelui paroh, Zoran Ostojic, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Este însoțit de PC Protopop al Dejului, Pr. Ioan Buftea.

10 decembrie: Face o vizită pe șantierul Bisericii „Învieria Domnului” din cartierul clujean, Zorilor (parohi: Pr. Coriolan Dura și Pr. Ștefan Iloaie).

11 decembrie: Face o vizită în protopopiatul Cluj I. Vizitează parohiile Ghirișu Român (paroh: Pr. Andrei Șuteu) și Petea (paroh: Pr. Vasile Sandu Pugna).

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, asistă la conferințele susținute de PC Pr. Prof. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie și de Prof. Adrian Papahagi, precum și la dezbaterile moderate de domnul Vasile Bănescu, purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române.

12 decembrie (Sfântul Ierarh Spiridon): Cu prilejul hramului, în biserica mănăstirii de la Strâmba, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În localitatea Vermeș, protopopiatul Beclean, săvârșește slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări de renovare efectuate la casa parohială. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește într-un iconom, pe părintele paroh, Paul Valer Ziman. Conferă domnului Romeo Florian, primarul comunei Lechința, Ordinul „Mihai Vodă”.

În biserica din Vermeș, asistă la momentul festiv al lansării monografiei satului, alcătuită de preotul paroh, Paul Valer Ziman. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la deschiderea tradiționalului concert de colinde „În aiești Sfânt Crăciun”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În aula Facultății de Teologie, asistă la conferința susținută de domnul Vasile Bănescu, purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Titus Moldovan, Pr. Petru-

Ioan Ilea și Pr. Liviu Vidican Mancu), participă la întâlnirea tinerilor clujeni. Rostește un cuvânt de învățătură.

13 decembrie: Îi vizitează pe copiii de la Colegiul Ortodox și Gimnaziul Ortodox, precum și pe cei de la Grădinița „Sfântul Stelian” pentru a le împărți daruri înainte de Crăciun.

În incinta Brigăzii Mobile de Jandarmi din Cluj-Napoca, săvârșește slujba de sfințire a Drapelului Unității. Rostește un cuvânt de învățătură și asistă la ceremonia militară organizată cu acest prilej. Săvârșește slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări de modernizare efectuate în clădirea corpului administrativ. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Muzeul Orășenesc din Dej, participă la momentul festiv al lansării volumului „Omiliile în timp de război: Biserica Ortodoxă Română în perioada Primei Conflagrații Mondiale (1914 - 1918)” al Părintelui Cătălin Veronel Varga de la Parohia Jichișu de Jos, Protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În aula Facultății de Chimie din Cluj-Napoca, asistă la cea de-a doua parte a conferinței organizată de A.S.C.O.R. Cluj, susținută de Arhid. Ionuț Mavrighi de la Biserica „Sfântul Spiridon” din București. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, avându-l de-a dreapta pe PC Părinte Consilier Arhid. Claudiu Ioan Grama, cu prilejul ofierii Slujbei Sfințirii Marii a Apei la Bobotează, 6 ianuarie 2019.

asistă la tradiționalul concert de colinde folclorice susținut de membrii asociațiilor de tineret din Universitatea „Babeș Bolyai”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 decembrie: În localitatea Mintiu Gherlii, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Marius Ormenișan), oficiază slujba de înmormântare a adormitei într-un Domnul, Zamfira Voica Opriș. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Biserica „Sfânta Treime” din Dej (parohi: Pr. Teodor Mureșan și Pr. Ioan Câmpean), asistă la tradiționalul concert de colinde susținut de elevii școlilor de raza protopopiatului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 decembrie: Săvârșește slujba de binecuvântare a noii biserici din Ciurila, protopopiatul Cluj I. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Sărata, protopopiatul Dej, pe diaconul Liviu Adrian Barz. Hirotonește într-un diacon, pe tânărul Nicolae Mănarcă. Hirotonește într-un iconom, pe părintele paroh, Mircea Sandu. Conferă domnului primar, Teodor Cristinel Popa, Ordinul „Mihai Vodă”.

La sediul Episcopiei Sârbe din Budapesta (Ungaria), se întâlnește cu episcopul locului, Lukian și cu Mitropolitul Amfilohie de Muntenegru.

14 decembrie: Transmite, prin intermediul presei, mesajul de Crăciun adresat credincioșilor.

În Biserica „Înălțarea Domnului” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Ioan Turc și Pr. Bogdan Ivanov), participă la întâlnirea familiilor căsătorite în anul 2018 în Cluj-Napoca. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la punerea în scenă a spectacolului „Tripticul” al lui Giacomo Puccini. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 decembrie: În Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la tradiționalul Festival de colinde „Episcop Nicolae Ivan”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica mănăstirii de la Cormaia, protopopiatul Năsăud, săvârșește slujba Tunderii în monahism a rasofoanelor Siluana, Rafaela, Isidora și Paisia. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

16 decembrie: În biserica din Arșița, protopopiatul Năsăud, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Florești, protopopiatul Năsăud, pe diaconul Nicolae Mănară. Hirotonește într-un diacon, pe tânărul Aurel Duca. Hirotonește într-un iconom, pe părintele paroh, Marian Șteopoaie. Conferă domnului Valer Avram, primarul comunei Măgura Ilvei, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză. Hirotonește într-un duhovnic, pe părintele Dan Alexandru Horvat de la parohia Gheorgheni, protopopiatul Cluj I. Asistă la concertul de colinde susținut de corurile Facultății de Teologie.

17 decembrie (Sfântul Prooroc Daniel): În Palatul Patriarhal din București, cu prilejul zilei onomastice, îl felicită pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

18 decembrie: În biserica Mănăstirii Nicula, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc, cu prilejul conferinței anuale cu stareții, starețele și duhovnicii din eparhie.

În sala de ședințe a Centrului de Studii „Sfântul Ștefan Vodă” de la Mănăstirea Nicula, prezidează ședința anuală cu stareții, starețele și duhovnicii din arhiepiscopie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Concertul ecumenic de Crăciun. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

19 decembrie: Primește la reședință grupuri de colindători.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la concertul de colinde susținut de Corul Seminarului Teologic Ortodox și Corul Liceului Teologic Reformat din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

20 decembrie: În sala de festivități a Hotelului „Metropolis” din Bistrița, alături de domnul Rector Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române și alte personalități, în prezența Preasfințitului Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, primește titlul de Cetățean de Onoare al județului Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În curtea Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Năsăud (paroh: Pr. George Celsie), săvârșește slujba de binecuvântare a bustului Patriarhului Miron

Cristea. Rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului.

Primește la reședință grupuri de colindători.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la concertul de colinde susținut de maestrul Ioan Bocșa și Grupul „Icoane”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului și Clujului.

21 decembrie: În piața din fața Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, participă la momentul festiv al dezvelirii statuii voievodului Petru Rareș. Săvârșește o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej.

Primește la reședință grupuri de colindători.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatisul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

22 decembrie: În Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba de mulțumire pentru ajutorul acordat de Dumnezeu, membrilor filialei Cluj a Societății Femeilor Ortodoxe. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință grupuri de colindători.

În biserica din Maia, protopopiatul Dej, săvârșește slujba de sfințire a două noi clopote achiziționate. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește într-un iconom, pe părintele paroh, Rareș Liviu Cojan.

Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la casa parohială din Maia, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la concertul de colinde organizat de Asociația „Christiana” (coordonator: Pr. Claudiu Precup). Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

23 decembrie: În biserica din Herina, protopopiatul Bistrița, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Mihăiești, protopopiatul Huedin, pe diaconul Aurel Duca. Conferă părintelui paroh, Ioan Păcurari și domnului Vasile Găurean, primarul comunei Galații Bistriței, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză. Hirotonește într-un duhovnic, pe PC Pr. Nicolae Mănară, de la parohia Florești, protopopiatul Năsăud. Asistă la concertul de colinde susținut de Corala Catedralei Mitropolitane.

24 decembrie: Primește la reședință grupuri de colindători.

Primește la reședință pe PS Părinte Florentin, Episcopul greco-catolic de Cluj – Gherla, împreună cu un grup de colindători.

Îi vizitează pe bolnavii internați la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”.

Face o vizită la Căminul pentru vârstnici din Luna de Sus, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Paul Bodea). Rostește un cuvânt duhovnicesc pentru vârstnicii adunați pentru a-l colinda.

Realizează o emisiune la Orizont TV.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Pavcernița Mare și Litia. Rostește un cuvânt de învățătură.

25 Decembrie (Nașterea Domnului): În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și dă citire Pastoralului de Crăciun. Conferă domnului Ioan Aurel Chercheș, prefectul județului Cluj, distincția „Crucea Transilvană”.

Primește la reședință oficialitățile prezente la slujbă în Catedrala Mitropolitană. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

26 decembrie: Oficiază slujba de binecuvântare a noii biserici din cartierul „Valea Ghinzii” din Bistrița. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh, Florin Moldovan.

În biserica din Simionești, protopopiatul Bistrița, oficiază Taina Sfântului Botez, pentru pruncul Nicolae, fiul părintelui paroh Paul Adrian Marian. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Buduș, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Teofil Moldovan). Poposește la reședința familiei domnului Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Este însoțit de PC Pr. Consilier Cristian Baciu.

27 decembrie: Săvârșește slujba de binecuvântare a noii biserici din cartierul clujean Făget (paroh: Pr. Călin Petru Cotârlă). Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon, pe tânărul Raul Astaluș. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

28 decembrie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preoți parohi la parohia Ciceu Corabia (protopopiatul Beclean), Parohia Misionară pentru rromi din Turda și pentru ocuparea postului de preot slujitor la capela Spitalului de Ergoterapie din Cluj-Napoca.

În curtea bisericii din Luna, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Gabriel Moldovan), săvârșește slujba de sfințire a noului monument ridicat în memoria eroilor martiri din localitate. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă domnului primar, Aurel Giurgiu, Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bizău, directorul postului de radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

29 decembrie: Face o vizită în comunitățile de rromi de la Pata Rât, pentru a le împărți daruri.

În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Efrem, fiul domnului Cristian Moldovan, directorul Centrului de Pelerinaje „Renașterea” și pentru pruncul Constantin Cotuțiu. Rostește un cuvânt de învățătură.

30 decembrie: În biserica din satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul părinților Andrei și Elena din cimitirul satului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

31 decembrie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și Litia. Rostește un cuvânt de învățătură.

La cumpăna dintre ani, săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pinte, Nicolae Turcan, Arhim. Benedict Vesa

Pelerinajul în Ucraina: reunirea cu frații bucovineni și intuirea credinței de copil

Eliza-Adelina Purcaru

Lntre 29 noiembrie și 2 decembrie, o parte dintre membrii comunității Bisericii Studenților am participat la un pelerinaj în Ucraina, închinându-ne în mănăstirile Uglea, Poceaev, Bănceni și Boian și vizitând orașul Cernăuți. Anul 2018 a fost al treilea an în care ASCOR Cluj-Napoca a organizat un pelerinaj extern de 1 Decembrie: în 2016 ne-am vizitat frații români din Basarabia, iar în 2017 am luat pildă de trecutul de vitejie și credință al vecinilor sărbi. În anul Centenarului Marii Unirii, 1 Decembrie ne-a reunit cu românii din Bucovina ucraineană, ne-a împărtășit din spiritualitatea unei vechi lavre – Poceaev, ne-a adus înaintea unui sfânt maramureșean contemporan cu sânge românesc, necunoscut de noi până acum, și ne-a împărtășit de bucuria activității de binefacere de la Bănceni, simțită în toate locașurile păstorite de cel care este numit cu dragoste „tată” de peste 400 de copii abandonți: Preasfințitul Longhin.

Joi, 29 noiembrie, în lungul drum spre Poceaev, ieșind din țară prin vama Halmeu, oprim la Biserica din Uglea (Malaia Ugolka), raionul Tiacev, aflată nu departe de granița cu România, la 50 km de Sighetu Marmației. Aici ne-am închinat la moaștele întregi și frumos mirositoare ale unui sfânt maramureșean contemporan prea puțin cunoscut, Sfântul Iov de Uglea (1902-1985).

Cu numele de mirean Ioan Codrea, trăgându-se pe linie paternă dintr-o familie românească, iar pe linie maternă dintr-o familie rutenă, tânărul râvnitor pe atunci a fost tuns în monahism de Sfântul Alexie Carpatinul la un schit ridicat de acesta, de fratele său și de alți tineri în ținutul lor natal, în apropiere de Iza. Numele Iov l-a primit după Dreptul Iov, a cărui soartă de grea pătimire a împărtășit-o. În 1939, pleacă spre Rusia pe jos, refuzând să se supună autorităților maghiare care intenționau să-i recruteze pe monahi în război împotriva rușilor. Grănicerii sovietici îl suspectează de spionaj și îl arestează, este torturat în anchetă, apoi condamnat la 5 ani de lagăr – pe care îi împlinește în mari suferințe la Vorkuta, Kolâma și Norilsk; întorcându-se din lagăre, este înrolat pe front în armata cehoslovacă. După încheierea războiului în 1945, este hirotonit și conduce ca stareț diferite mănăstiri, iar din 1962 până la trecerea sa la Domnul este preotul paroh al bisericii „Sfântul Dimitrie Izvorătorul de mir” din satul Malaia Ugolka, trăind în nevoință și ajutorare a oamenilor și dobândind darul vederii cu duhul și al tămăduirii bolilor prin rugăciune. Minunile continuă și după moartea sa, la mormânt, iar în 2008 este canonizat. Sfântul Iov de Uglea intră în rândul marilor duhovnici pe care Dumnezeu i-a rânduit ca întărire și mângâiere a oamenilor în anii de instabilitate și teroare ai secolului XX. Ne închinăm și noi la moaștele sale, aflate într-o biserică verde, cu turlle aurite, într-un ținut păduros din regiunea numită Transcarpatia, cea „dincolo de Carpați”.

Pentru Poceaev, părăsim ținuturile de graniță, traversăm Carpații și ne avântăm în interiorul Ucrainei 500 km, peste dealuri, stepe, printre păduri, sate cu căsuțe tradiționale ucrainene albastre sau verzi sau case din cărămidă roșie și biserici cu turlle aurite. Ajungem

după un drum anevoios în noaptea dinspre joi spre vineri, 30 noiembrie. Imaginea bisericilor ridicate ca mici castele cu turlle strălucitoare, ori ca niște bijuterii, pe fundalul unui cer geros și înstelat, este fascinatoare pentru noi. Dimineața participăm la Liturghie și ne împărtășim, după care luăm parte la un tur ghidat al mănăstirii. Lavra Poceaev este un centru al spiritualității ortodoxe în Ucraina vestică, așa cum este lavra Pecerska în apropierea capitalei.

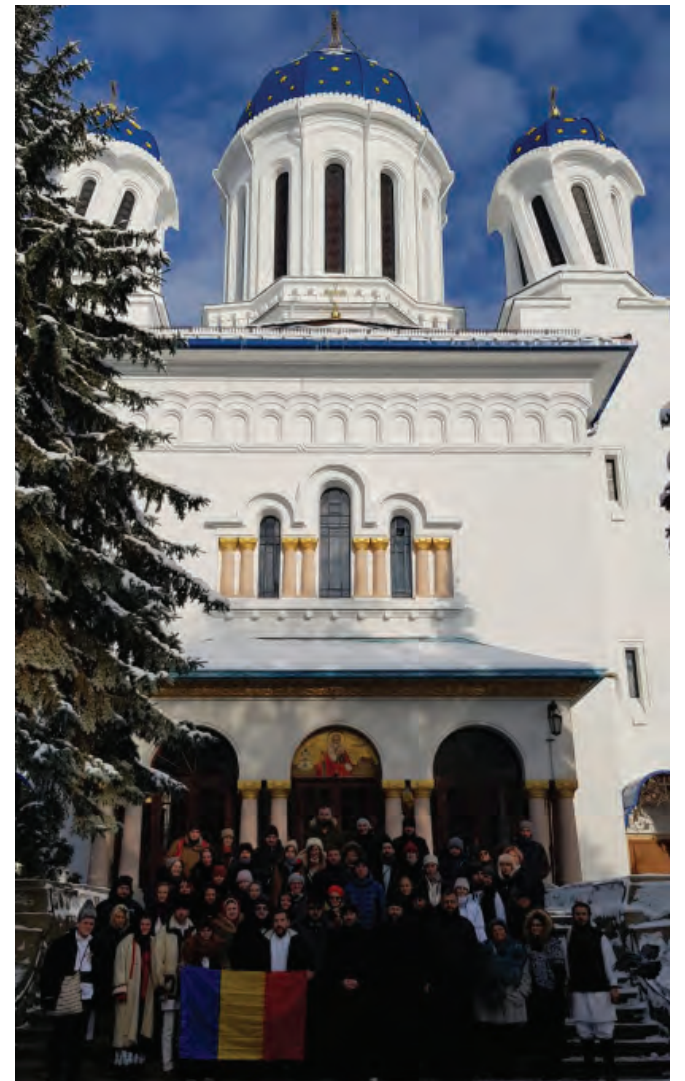
Cu o istorie neîntreruptă din secolul XIII, lavra își are începuturile legate de arătarea în stâlp de foc a Maicii Domnului monahilor care o întemeiază, în urma căreia a rămas urma piciorului încrustată în piatra din care fâșnește un izvor și astăzi. Locul pietrei, aflată la un metru sub nivelul bisericii (Catedrala „Adormirii Maicii Domnului”), este astăzi loc de cinstire, iar apa este căutată pentru puterea ei tămăduitoare. Tot în lavra Poceaev se află o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, dăruită mănăstirii în secolul XVI din ținuturile bulgare – icoana este coborâtă în fiecare dimineață, la ora 5:00, din înaltul catapetesmei, pentru a fi atinsă de credincioși.

Istoria Poceaevului este legată și de numele Sfântului Iov (1551-1651). Tuns în monahism de la 12 ani, Sfântul Iov era deosebit prin asceza și blândețea sa. După ce a fost egumen timp de 20 de ani la o altă mănăstire, Sfântului Iov i s-a primit rugămintea de a fi lăsat să se nevoiască într-o peșteră, în dealul Poceaevului, însă fiind îndrăgît de monahii de aici, este numit egumen al mănăstirii, pe care o păstorește timp de jumătate de secol, în timpul instabilității și persecuției catolice din urma unirii de la Brest (trecerea forțată la greco-catolicism). Ne închinăm la moaștele întregi ale Sfântului Iov și intrăm cu emoție și apelând la toate resursele noastre de curaj și îndemânare în peștera în care acesta se ruga, o peșteră îngustă, a cărei intrare are un diametru de aproximativ 50 cm, din care se coboară de la înălțime în cavitatea strâmtă și întunecoasă, însă sfințită de rugăciunea nevoitorului.

Un alt mare sfânt al Poceaevului este Sfântul Amfilohie (1894-1970). Cu numele de mirean Iacov, din copilărie își ajuta tatăl în tratarea luxațiilor și îndreptarea oaselor bolnavilor, iar mai târziu a fost el însuși, prin harul lui Dumnezeu, vindecător al bolilor și în special al suferințelor sistemului osos. După ce este înrolat în Primul Război ca infirmier în Siberia, în 1925 alege calea monahismului și este tuns în monahism în 1932, în lavra Poceaev, cu numele de Iosif. Numele Amfilohie îl primește odată cu Schima Mare. Din 1957 este duhovnic al închinătorilor care veneau la Poceaev, căutat pentru sfatul său în timpul ateismului comunist, dar și pentru darul tămăduirilor. În 1962 a fost arestat de comuniști și închis într-un spital de psihiatrie, de unde a fost eliberat de fiica lui Stalin, Svetlana Alliluyeva, pe care o vindecase de o boală psihică. Făcându-se presiuni împotriva rămănerii sale la Poceaev, din 1965, Sărintele Amfilohie s-a mutat la o nepoată a sa, unde a construit un paraclis și unde oamenii continuau să-i caute sprijinul. După mai multe tentative deucidere, Sfântul a murit în 1977 prin otrăvire, trupul său descoperindu-se întreg după 30 de ani și fiind așezat spre închinare, alături de cel al Sfântului Iov, în biserica de sub „Adormirea Maicii Domnului” de la Poceaev.

Părăsind impunătoarea lavră, de 778 de ani de existență, de 1 Decembrie ajungem în Herța și Bucovina, din nou aproape de graniță, în ținuturi în care se vorbește românește. Suntem primiți de Mănăstirea Bănceni, locul minunat care a devenit de la punerea pietrei de temelie în 1994 de către Părintele Mihail Jar (Preasfințitul Longhin) odată cu primirea copiilor abandonți înfiați de vlădica

(astăzi depășind numărul de 400), ale căror vieți pline de dragoste și vindecări minunate din cele mai crunte boli sunt pilde zguduitoare de credință. Astăzi copiii sunt îngrijiți într-un așezământ separat de mănăstire, în satul Molnița, pe care îl putem vedea din autocar, vesel colorat, cu o biserică din povești, însă duhul dragostei, al căldurii inimii, al blândeții îl întâlnim în mănăstire la maicile care ne primesc. Biserica mare a mănăstirii este impresionantă prin mărime și frumusețe cu cele șapte altare ale sale și deține moaștele Sfintei Varvara, precum și a alte sute de sfinți și o parte din piatra pe care s-a rugat Sfântul Serafim de Sarov în cele 1000 de zile pe care le-a petrecut în tăcere absolută. Mănăstirea Bănceni are un duh al bucuriei și al dragostei pe care l-am resimțit, imprimat aici de minunata lucrare ce se realizează cu copiii orfani.

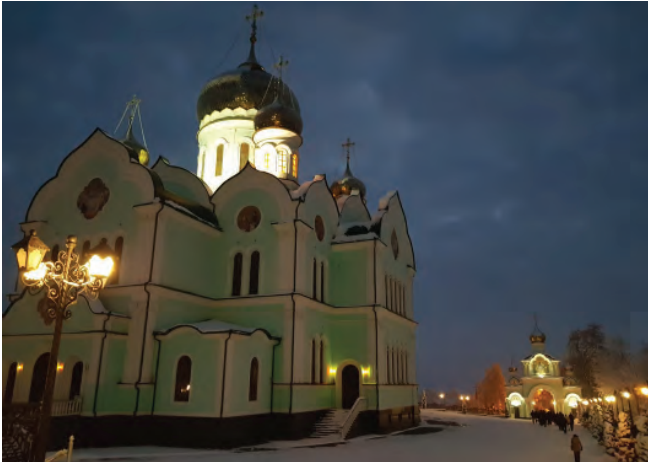

Tot de 1 Decembrie, vizităm orașul Cernăuți: Biserica „Sfântul Nicolae”, cu o înfățișare asemănătoare Mănăstirii Curtea-de-Argeș, cu turlle răsucite, catedrala mitropolitană, statuia lui Mihai Eminescu, care a învățat la Cernăuți, cu intermitențe, între 1858 și 1866, și unde a locuit la profesorul și mentorul său Aron Pumnul, Piața „Vasile Alecsandri”, în care lăsam să răsune colindele românești, și fosta reședință mitropolitană, astăzi corpul central al Universității din Cernăuți, un palat austriac cu o arhitectură impresionantă, unde s-a votat unirea Bucovinei cu patria-mamă la 28 noiembrie 1918.

În seara aceleiași zile, participăm la slujba Vecerniei la Mănăstirea Boian, înființată de PS Longhin, unde se slujește în limbile română și ucraineană, mănăstire la care se găsește o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului care a plâns cu mir în timpul rugăciunii liturgice

➔ către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Punctul culminant al zilei a fost Schitul „Sfânta Xenia de Sankt Petersburg” al Mănăstirii Bănceni, un tânăr schit de maici, păstrorit tot de PS Longhin. Asistăm aici la sfârșitul slujbei Utreniei, în care se slujește mai ales în limba română, iar glasurile maicilor, dintre care o parte sunt fiicele Preasfințitului Longhin care au ales calea monahismului, sunt deosebit de frumoase. Slujba continuă cu „Drumul Crucii”, o procesiune în jurul bisericii, la care participăm și noi, maicile încredințându-ne icoane. Fuga aceasta nocturnă după Dumnezeu străpungând gerul, sub cerul înstelat și printre ramurile de pomi încrustate în gheață ca în chihlimbar, învăluieți de glasurile melodioase dând slavă Celui Preaînalt, înfierbântă inimile noastre de un dor inefabil.

Duhul acestei mănăstiri este dat și de Sfânta Mironosiță Maria Magdalena, la ale cărei moaște ne închinăm la întoarcerea în biserică și al cărei acatist îl recităm. O maică ne vorbește cu smerenie, simplitate și căldură (am aflat uimiți mai târziu că era maica stareță) despre odorul și puterea micii mănăstiri: o icoană a Maicii Domnului prin care s-a vindecat Preasfințitul Longhin în tinerețe de o boală incurabilă. Icoana era întunecată, așa încât chipul nu putea fi recunoscut. Tânărului de atunci Mihail Jar i s-a arătat Maica Domnului, care i-a spus că e sănătos și că reprezentarea din icoană este a ei. Trezindu-se, părintele a descoperit icoana curățată singură, iar el a fost vindecat. Ne-am închinat la icoana aceasta făcătoare de minuni, precum și la o icoană unică a Sfintei Xenia, reprezentată în tinerețe, după moartea soțului ei, în perioada în care își asumă lucrarea de nebulie întru Hristos. Maicile ne dăruiesc și dulciuri și compot, și ne mângâie inimile. În următoarea dimineață, 2 decembrie, la Mănăstirea Bănceni participăm la Sfânta Liturghie și ne împărtășim, iar la întoarcerea către casă, poposim, în granițe românești, la mănăstirea Sucevița.

Mulțumim lui Dumnezeu pentru acest pelerinaj al bucuriei. Pentru unii, bucuria a fost a conștientizării unei alte părți a trupului neamului românesc – ținuturile Herța și Bucovina ucraineană, unde oamenii care vorbesc românește se numesc pe sine nu bucovineni, nu moldoveni, ci români. Pentru alții, bucuria a însemnat, prin lucrarea sfinților de aici, prin înfățișarea de poveste a bisericilor, prin lucrarea de dragoste cu copiii de la Bănceni, prin duhul smereniei, al simplității, al credinței puternice, firești, regăsit aici, o descoperire a credinței de copil din noi, o intuire a curăției copilărești cerute de Mântuitorul prin cuvântul: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu. Adevărat zic vouă: Cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea” (Marcu 10, 14-15). Pentru toți pelerinajul a însemnat bucuria împreună-călătoriei și a închinării în locașurile credinței ortodoxe celei fără de hotar.

Concertul de colinde ASCOR: „Trepțe de sunet spre Nașterea Domnului”

Eliza-Adelina Purcaru

În data de 16 decembrie, grupurile corale ale Bisericii Studenților și ASCOR Cluj au susținut spectacolul de colinde „Trepțe de sunet spre Nașterea Domnului”, anul acesta la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”. Cele patru coruri ale Bisericii - corul mixt de muzică slavonă „Sfântul Lavrentie al Cernigovului”, grupul psaltic de fete „Sfântul Ioan Cucuzel”, grupul psaltic de băieți „Anton Pann” și ceata „Sfântul Ioan Valahul” - au pus înaintea spectatorilor (în fapt, oameni dragi din Biserică, așa încât întâlnirea a fost, mai degrabă decât un concert, o colindare a unei familii mai mari) rodul unor îndelungi cercetări și repetiții, multe dintre colindele aduse pe scenă fiind vechi de 100 de ani, adaptate după cântări din afara granițelor, ori cu versuri originale.

Corul „Sfântul Lavrentie al Cernigovului”, cel care cântă la slujbele Bisericii în principal în zilele de sâmbătă și duminică, a deschis spectacolul cu un colind după o melodie franceză (*Slavă Ție, Doamne*) și o armonizare a monahiei Iuliana Denisova, de la Mănăstirea „Sfânta Mc. Elisabeta” din Minsk, de la care corul a preluat mai multe cântări bisericești. Urmează cântarea *Ca un cerb*, cu versurile deținutului politic Virgil Maxim și armonizare de Doina Costin, *Noaptea se sfârșește*, cu versuri originale și melodia preluată după un colind popular rusesc, alături de Mihaela Ilieș, în vârstă de 11 ani, și cinci colinde preluate de la Surorile Osoianu, din Basarabia: *Noi umblăm și colindăm, Trei crai de la răsărit, Voinicul și cerbul, Când Domnu o rânduitu*, adaptat după *Într-o sfântă duminică*, cu versuri originale, și *Colind de război*. Corul, condus de Doina Costin, a fost acompaniat de Nicoleta-Silviana Sacaliș la acordeon, Bogdan-Constantin Dincă la cobză, fluier și chitară și de Sorina Nemeș la tobă.

Al doilea grup care bucură publicul cu deosebite cântări este corul psaltic de băieți „Anton Pann”, care cântă la Liturghie joia. Acompaniat de Rareș Oroian la vioară și de Bogdan-Constantin Dincă la chitară, grupul de băieți cântă trei colinde psaltice armonizate de corul de muzică bizantină „Anton Pann” de la București: *Am plecat să colindăm, Sus în naltul ceriului*, alături de Lidia Pridea, și *Colindăm, colindători*.

În continuare, interpretează grupul de muzică psaltică „Sfântul Ioan Cucuzel”, condus de Roxana-Felicia Laszlo. Acesta cântă *Troparul la Nașterea Domnului*, primele 3 catavasi din *Canoanele Nașterii Domnului*, după alcătuirea profesorului Ion Minoiu, și colindele: *Ce sară-i, Pe plai înflorit, Plecat-or, plecat-or* și *Asta-i seara de Ajun*. Trei dintre acestea sunt culese de profesorul Ioan Bocșa și transcrise în notație psaltică de către profesorul protopsalt Laurențiu Truță. Grupul „Sfântul Ioan Cucuzel” poate fi ascultat la Liturghia de marți de la Biserica Studenților.

În continuare, profesorul univ. dr. Ioan Haplea, conducătorul cursului de etnomuzicologie de la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, prezintă ceata „Sfântul Ioan Valahul”, un grup numeros de tineri din Biserica Studenților, condus de Oana-Raluca Băilă, a căror strădanie este reconstituirea autentică a obiceiurilor, a cântărilor, a straielor, a dansurilor și, în fond, a esenței sufletești a țăranilor români din diferite zone ale țării. De cinci ani ne aduc aproape această cultură a satului uneori pe scenă, însă adesea coborând-o în viață, între spectatori, care încetează să mai fie spectatori, ci devin participanți la ceremonii.

În spectacolul de colinde din anul acesta, al Centenarului, ceata „Sfântul Ioan Valahul” a pus înaintea noastră colinde vechi de aproximativ 100 de ani, regăsite în colecția muzicologului și compozitorului de origine maghiară Béla Bartók, care a realizat o deosebită culegere de muzică folclorică românească. Redăm numele colindelor vechi cântate de tinerii îmbrăcați în straie populare de iarnă: *Sculați, sculați, mari boieri*, cules în 1913 din Păcinești, județul

Hunedoara, *Cel Domnuțu-i bun*, cules în 1914 din satul Urviș, Bihor, *Sub cer roș de răsărit*, cules în 1913 din Râu de Mori, Hunedoara, *Întrebă și-ntrebă*, din aceeași zonă, *Asta-i ziua de Crăciun* - colind preluat dintr-o carte de colinde din zona Sălajului, înregistrat în 1969, de vechime similară, *Pe marginea râului*, din Tăureni, Mureș, *Cruce-n casă, cruce-n masă*, din Hunedoara. Colindele vechi sunt încadrate de alte 3 colinde mai recente din zona Clujului: *Fă-te, gazdă, vesel, bun*, din Finișel, *La sfârșitul luminii*, de la Ciucea și *De-ai fi sănătoasă, gazdă*, de la Buteni-Mărgău. Între reprezentările colindelor, Oana Băilă oferă scurte repere teoretice, prezentând proveniența și tipologia cântărilor: colinde de intrare sau de drum, colinde de gazdă, de fată, colinde de mijloc, mari sau „dumnezeiești”, colinde de ieșire din casa gazdei. Redarea muzicală a colindelor a fost animată și de reprezentarea scenică a primirii cetei de colindători de către gazda ospitalieră care le împarte oaspeților colacul, precum și de urările și strigăturile specifice acestui obicei.

Între colindele Cetei, Horațiu Neagoe a interpretat la trâmbiță și la trișca mare. Trâmbița este un instrument de suflat din lemn, originar din Bucovina, folosit și în Maramureș până la Primul Război Mondial, însă uitat astăzi și înlocuit cu trâmbița de alamă. Instrumentul din lemn de trei metri este confecționat de Horațiu folosind tehnici arhaice, la fel ca și trișca mare, un fluier lung, cu șase găuri, fără dop, numit fluier moldovenesc în terminologia de specialitate, de asemenea puțin cunoscut astăzi și utilizat rar în Maramureș. De asemenea, Alexandru Cozaciuc, nevăzător, interpretează la fluier și cimpoi, cel din urmă fiind un instrument folosit tradițional pentru colindat în unele zone din România precum Moldova sau Ținutul Pădurenilor din Hunedoara.

La sfârșit, Oana Băilă prezintă componentele costumelor purtate de cetași, costume autentice achiziționate din diferite zone ale țării de la bătrâni și recondiționate: Cluj-Mărgău, Lăpuș, Bistrița, Oaș, Pădureni, Bihor, Arad, Sibiu, Mureș, dar și din afara Transilvaniei, precum Argeș-Muscel, Caraș-Severin și Moldova.

O parte din frumusețea colindelor care a făcut sala neîncăpătoare poate fi regăsită pe site-ul ASCOR Cluj - www.ascorcluj.ro -, unde este disponibilă o înregistrare a spectacolului. Redau mai jos o chintesență a mesajului duhovnicesc pe care concertul, în diferitele sale forme de expresie, a încercat să îl reinnoiască în conștiință și inimi. Autorul versurilor preferă să rămână necunoscut:

Maria cea preafrumoasă
Astăzi odrăsește,
Treimea la noi adastă,
Cerul pribegeste.
Cerul cerului coboară,
Soarele răsare,
Bietul om să nu mai moară
Viața izvorăște.

Îngerii din cer să tacă,
Domnul Se smerește.
Pomul vieții-n lut Se-mbracă,
Moartea izgonește.
Tălcul cel ascuns al lumii
Azi se luminează,
Din adâncul sân al humii
Domnul Se-ntrupează.

Valul nesfârșit de gânduri,
Inima de fiară,
Anii morții rânduri-rânduri
Astăzi vor să piară.
Prințul lumii azi apune,
Noaptea se sfârșește,
Chei de sunet prind să sune,
Domnul ne iubește.

Precista prea-mângăioasă,
Sfânt altar de Paște,
Doamna Pruncă cuvioasă
Pe Hristos Îl naște.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com